

Ilona Markkanen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Monialainen ja yhteensovittava johtaminen
Sosionomi YAMK
Opinnäytetyö, 2024

OPPIVELVOLLISET NUORET TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVASSA KOULUTUKSESSA

Nuorten kokemuksia ja motivoivia tekijöitä

TIIVISTELMÄ

Ilona Markkanen

Oppivelvolliset nuoret tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa –
Nuorten kokemuksia ja motivoivia tekijöitä

55 sivua ja 2 liitettä

Kevät 2024

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (YAMK)

Monialainen ja yhteensovittava johtaminen

Suomessa oppivelvollisuus on määritelty kestävän siihen asti, kunnes nuori täyttää 18 vuotta tai hän suorittaa sitä aiemmin toisen asteen tutkinnon. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) on vaihtoehto, johon voi hakeutua suoritamaan oppivelvollisuutta. Nuori voidaan myös ohjata koulutukseen, jos hän ei hakeudu perusopetuksen jälkeen vapaaehtoisesti jatko-opiskelemaan tai hän ei saa jatko-opiskelupaikkaa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia oppivelvollisilla nuorilla on tutkintoon valmentavasta koulutuksesta ja minkälaiset asiat motivoivat heitä opiskeluun Suomen Diakoniaopiston TUVA-koulutuksessa. Tavoitteena oli saada tietoa uudesta TUVA-koulutuksesta nuorten näkökulmasta. Tutkimusmetodi on laadullinen, ja aineisto kerättiin puolistrukturoidulla yksilö haastatteluilla. Haastattelut toteutettiin maaliskuussa 2023. Yhdeksän oppivelvollista nuorta osallistui haastatteluihin, jotka analysoitiin teemoittelulla.

Nuorten kokemukset vaihtelivat sen mukaan, millaiset tavoitteet heillä oli koulutuksessa. Monet nuoret kertoivat, että TUVA-koulutus vahvisti heidän tulevaisuuden suunnitelmiaan tai auttoi heitä löytämään jatko-opiskelupaikan. Opintoista saatava lisäaika ja eri koulutusmahdollisuuksiin keskittyvät opintosisällöt olivat tässä merkittävänä tekijöinä. Opintosisällöt koettiin hyödyllisiksi, erityisesti jos ne liittyivät nuoren omaan elämään. Hyödyllisyys oli myös nuoria motivoiva tekijä. Toiminnalliset opiskelutavat, kuten ryhmätehtävät tai opintokäynnit olivat positiivisia kokemuksia monille nuorille. Osa nuorista koki löytäneensä omat vahvuutensa koulutuksen aikana.

Yhteisö ja erityisesti opiskelukaverit olivat nuorille tärkeimpiä motivoivia tekijöitä. TUVA-koulutuksen ilmapiiriä kuvailtiin rennoksi ja opiskelutahtia rauhalliseksi. Nuoret kokivat voivansa vaikuttaa omiin opintoihinsa ja koulupäiviinsä. Osalla nuorista oli selkeät tavoitteet, joita kohti he olivat motivoituneita työskentelemään. Motivaatiota laskevia tekijöitä oli oma jaksaminen, opiskeluporukan muutokset ja oppivelvollisuuden päättymisen. Nuoret eivät kuitenkaan osanneet selvästi kertoa, mikä voisi lisätä heidän motivaatiotaan. Tulokset antavat tietoa TUVA-koulutuksen toimivuudesta sekä nuoria motivoivista ja motivaatiota laskevista tekijöistä nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää koulutuksen järjestämisen suunnittelussa ja sen kehittämisessä.

Asiasanat: Oppivelvollisuus, valmentava koulutus, motivaatio, minäpystyvyys, yksilöhaastattelu

ABSTRACT

Ilona Markkanen

Compulsory young individuals in preparatory education for a general upper secondary qualification - Experiences and motivating factors

55 pages and 2 appendices

Spring 2024

Diaconia University of Applied Sciences

Master's Degree programme

Master's Degree (MA) in Social Services

Interdisciplinary and Collaborative Leadership

In Finland, compulsory schooling is defined to last until a young individual turns 18 or has previously completed a secondary-level qualification. Preparatory education for an upper secondary qualification (TUVA) is an educational option that young individuals can choose to pursue after completing comprehensive school. They can also be directed to this training if they do not voluntarily continue their studies after comprehensive school or if they do not get place in secondary education. The aim of this thesis was to explore the experiences of individuals obliged to attend in preparatory education and to identify factors that motivate them in their studies at the TUVA program in Suomen Diakoniaopisto. The study utilized a qualitative research approach, and data were collected through half-structured individual interviews conducted in March 2023, involving nine young individuals. The interviews were analyzed thematically.

Experiences varied based on the individual's goals in the training. Many young individuals reported that TUVA education either strengthened their future plans or facilitated the discovery of further study opportunities. Additional time for studies and focusing on different educational opportunities were significant factors. The perceived utility of the study content, particularly when it related to the individual's life, was a key motivator. Functional study methods, such as group assignments and study visits, were positive experiences for many. Some individuals discovered their strengths during preparatory educations.

Community, especially fellow students, emerged as the most significant motivating factor. The atmosphere of the TUVA program was described as relaxed, and the pace of study was considered leisurely. Young individuals felt they had the opportunity to influence their own studies and school days. Some had clear goals that motivated them to work. Factors diminishing motivation included personal endurance, changes in study groups, and the end of compulsory education. However, the young individuals were not able to clearly articulate what would increase their motivation. The results provide information on the effectiveness of the TUVA program and factors that both motivate and demotivate young people from their perspective. The results of this thesis can be exploited in the planning and development of preparatory education.

Keywords: Compulsory education, Preparatory education, motivation, self-efficacy, individual interviews

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS JA OPPIVELVOLLISUUS	5
2.1 Oppivelvollisuus	5
2.2 Siirtyminen peruskoulusta toiselle asteelle.....	6
2.3 Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja sen tavoitteet.....	7
3 MOTIVAATIO JA MINÄPYSTYVYYS.....	10
3.1 Motivaatio.....	10
3.1 Minäpystyvyys.....	11
4 TARKOITUS JA TAVOITTEET	13
5 LAADULLINEN TUTKIMUS	15
5.1 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä	15
5.2 Tutkimuksen toteutus	17
5.3 Aineiston kerääminen.....	18
5.4 Teemoittelu	18
6 TULOKSET	22
6.1 Jatko-opinnot	22
6.2 Opintosisällöt	24
6.3 Ilmapiiri.....	28
6.4 Minäpystyvyys.....	29
6.5 Yhteisö	30
6.6 Osallisuus	32
6.7 Tavoitteet	33
6.8 Oppivelvollisuus	33
6.9 Motivaatiota laskevat tekijät	34
7 LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	35
7.1 Tutkimuksen luotettavuus	35
7.2 Aineiston luotettavuus.....	36
7.3 Eettisyys.....	37

8 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
8.1 Motivaatio ja minäpystyvyys.....	39
8.2 Motivaatiota laskevat tekijät	41
8.3 Oppivelvollisen kokemukset TUVA-koulutuksessa	42
9 POHDINTA.....	45
LÄHTEET	48
LIITTEET	54
LIITE 1. Haastattelukysymykset.....	54
LIITE 2. Huoltajien tiedote.....	55

1 JOHDANTO

Oppivelvollisuuden laajentaminen tuli voimaan vuonna 2021, jolloin oppivelvollisuusikä nostettiin 18 ikävuoteen. Hallitusohjelman tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä nuori suorittaisi toisen asteen koulutuksen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-a.) Peruskoulun päättävällä on velvollisuus hakea toisen asteen tai valmentavaan/valmistavaan koulutukseen. Oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, kunnes nuori täyttää 18 vuotta tai jos hän suorittaa jo aiemmin ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon. Oppivelvollisuuden laajentuessa käyttöön on otettu uusi tutkintokoulutukseen valmentava koulutus, josta käytetään nimitystä TUVA. Koulutusta on järjestetty 1.8.2022 alkaen. Koulutus yhdistää aikaisemmat nivelvaiheen koulutukset yhtenäiseksi nivelvaiheen koulutuskokonaisuudeksi. TUVA:ssa yhdistyivät perusopetuksen lisäopetus (kymppiluokka), lukioon valmentava koulutus (LUVA) ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA). (Opetushallitus, 2022.-a.) Vuonna 2022 peruskoulun 9.luokan päättäneistä nuorista 5,4 % jatkoi valmentavassa tai valmistavassa koulutuksessa (Tilastokeskus, 2023).

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan 8.–9. luokkalaisista vain 47% tytöistä ja 57% pojista kertoivat pitävänsä koulunkäynnistä (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2023). Kouluterveyskyselyt sijoittuvat peruskouluun tai toiselle asteelle, joten nivelvaiheen koulutuksista ei kouluterveyskyselyissä ole tuloksia. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia nuorten kokemuksia ja motivoivia tekijöitä Suomen Diakoniaopiston TUVA-koulutuksessa. Opinnäytetyön tavoitteena on saada tietoa uuden koulutusmuodon toimivuudesta nuorten näkökulmasta, koska sillä voi olla suuri merkitys nuoren jatko-opintopolun löytämiseen ja toisen asteen tutkinnon saamiseen. Näin ollen, sen avulla voidaan myös ehkäistä syrjäytymistä. Opinnäytetyön teemahaastattelut on tehty Suomen Diakoniaopiston TUVA-koulutuksessa. Oppivelvollisuuden laajentuessa ja toisen asteen opintojen muuttuessa maksuttomaksi oppivelvollisuuden piirin kuuluville, oppivelvollisuuslaki velvoittaa koulutuksen järjestäjiä aivan uudella tavalla. Opinnäytetyön aihe ja tulokset hyödyttävät koulutuksen arvioinnissa ja toiminnan vakiinnuttamisessa.

2 TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS JA OPPIVELVOLLISUUS

TUVA eli tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on nivelvaiheeseen sijoittuva koulutus, joka voi olla osa oppivelvollisen koulutuspolkua. Nivelvaiheen koulutuksella tarkoitetaan toisen asteen koulutukseen valmentavaa koulutusta (Tilastokeskus, i.a.). Elokuussa 2022 alkaneessa TUVA-koulutuksessa aloitti 8060 opiskelijaa, joista noin 4500 opiskelijaa oli oppivelvollisia (Opetushallitus, 2023). Tässä opinnäytetyössä tutkin oppivelvollisten nuorten kokemuksia tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta ja heitä motivoivia tekijöitä Suomen Diakonipiston TUVA-koulutuksessa. Opinnäytetyössäni haastateltavat ovat oppivelvollisia 16–17-vuotiaita nuoria.

2.1 Oppivelvollisuus

Oppivelvollisuuslaissa on säädetty, että vakinaisesti Suomessa asuvat alle 18-vuotiaat ovat oppivelvollisia. Oppivelvollisuus alkaa sen lukuvuoden alkaessa sinä vuonna, kun lapsi täyttää seitsemän vuotta. Oppivelvollisuus päättyy silloin, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän on hyväksytysti suorittanut tätä ennen ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon. (L 1214/2020.) Vuonna 2021 oppivelvollisuus nostettiin 18 ikävuoteen ja laajennettiin toiselle asteelle. Uudistuksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja sekä lisätä koulutuksellista tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja nuorten hyvinvointia. Toisen asteen koulutus lisää työllistymisen mahdollisuutta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-a.) Ennen lakimuutosta oppivelvollisuus katsottiin päättyvän Suomessa 16-vuoden iässä (Euroopan komissio, 2017, s.4). Lakiuudistuksen taustalla on työmarkkinoiden ja yhteiskunnan muuttuminen. Työpaikkojen määrä, joihin riittää perusasteen koulutus on vähentynyt ja vain perusasteen koulutuksen suorittaneiden työllisyys on heikentynyt. (Witting, 2021.) Suomalaisessa koulutuksessa hyvinvointi ja koulutus nähdään liittyvän toisiinsa vahvasti. Koulutuksen ja vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaminen on havaittu olevan syrjäytymiseltä suojaava tekijä. (Goman & Rumpu, 2021, s. 55.)

Suomessa oppivelvollisuus kestää 12 vuotta eli keskimäärin pidempään kuin muualla Euroopassa. Yleisin kesto oppivelvollisuudella on Euroopassa 10 vuotta. Suomalainen oppivelvollisuus on pohjoismaiden pisin, sillä kaikki muut pohjoismaat kuuluvat yleisimpään luokkaan eli 10 vuoteen. Lyhin oppivelvollisuus on Kroatiassa (kahdeksan vuotta) ja pisin Ranskassa (15 vuotta). Kaikkiaan 16 Euroopan maassa kuuluu oppivelvollisuuteen toisen asteen opintoja, kuin nyt myös Suomessa uuden oppivelvollisuuslain myötä. Oppivelvollisuutta on pidennetty yhdeksässä eri maassa lukuvuoden 2016–2017 jälkeen. (Opetushallitus, 2021.) Suomessa oppivelvollisuus laajeni 2021 alkaen niin, että peruskoulun päättävällä on velvollisuus hakeutua ja jatkaa toisen asteen koulutuksessa. Laajentamisen tavoitteena on turvata elämässä ja yhteiskunnassa tarvittava osaaminen ja sivistys jokaiselle nuorelle. Nuorille halutaan taata riittävä koulutus ja eväitä työelämään. Laajentamisen tavoitteena on lisätä osaamista ja kouluttautumista kaikilla koulutusasteilla, vähentää oppimiseroja, lisätä koulutuksellista tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja nuorten hyvinvointia. (Helsingin kaupunki, 2021.)

2.2 Siirtyminen peruskoulusta toiselle asteelle

Nuoruus on siirtymäaikaa lapsuudesta aikuisuuteen. Kehityskulkua vie eteenpäin muutokset, joista osa liittyy fyysiseen kasvuun, osa ajattelun kehittymiseen ja osa sosiaalisiin tekijöihin. Nuori antaa suuntaa elämälleen harrastuksillaan, koulutyöllään, kouluvalinnoillaan sekä kaveripiirin ja läheisen ihmissuhteen valinnalla. Nuoruusiän valinnat luovat pohjaa aikuisuuden elämäkululle. (Nurmi, ym., 2015, s. 142.) Nuoruuden kehitystehtäviä ovat esimerkiksi identiteetin luominen, koulutuspolun valitseminen, sukupuoliroolin omaksuminen, suhteen luominen, perhe ja työelämään valmistautuminen ja ideologian omaksuminen. Ikään liittyy kehitystehtäviä, jotka ovat ikään sidonnaisia haasteita, mahdollisuuksia ja vaatimuksia. Nämä kehitystehtävät ovat tyypillisiä tiettyyn kulttuuriin, yhteiskuntaan ja historiaan. Kehitystehtävät vaikuttavat yksilön elämään ihmisten uskomusten, tavoitteiden ja toiminnan kautta. (Salmela-Aro & Nurmi, 2017, s. 34–35.) Tässä opinäytetyössä haastattelin 16–17 vuotiaita oppivelvollisia nuoria. Heidän iässään koulutuspolun valitseminen eli toiselle asteelle siirtyminen on yksi kehitystehtävistä, jossa nuori antaa suuntaa elämälleen.

Nivelvaiheella tarkoitetaan koulutuksen siirtymävaihetta, jolloin nuoret pohtivat omia mielenkiinnonkohteita, tavoitteita ja vaihtoehtoja opintojen kannalta. Nivelvaiheessa tehdään jatko-opintoihin ja ammatilliseen suuntautumiseen liittyviä ratkaisuja ja valintoja. (Goman & Rumpu, 2021, s. 55.) Institutionaaliset tekijät ohjaavat nuoren elämää, kuten koulutuksen solmukohta peruskoulun päättyessä ja toiselle asteelle siirtyessä (Nurmi, 2014, s. 19). Nuorille koulutukselliset siirtymät ovat kriittisiä vaiheita. Siirtymät ohjaavat elämää uusille poluille ja se voi vaikuttaa merkittävästi nuoren hyvinvointiin. Kouluinnostuksen kannalta siirtymävaiheessa on tärkeää nuoren muuttuvien tarpeiden ja koulukontekstin yhteensopivuus. On tärkeää, että nuori kokee yhteisöllisyyttä ja saa mahdollisuuden tehdä omia valintoja sekä edetä kohti omia tavoitteitaan. (Salmela-Aro, 2018 s.35.)

Siirtymävaihe peruskoulusta toiselle asteelle on yksi kriittinen kohta opintopolussa, jossa testataan ohjauspalveluiden toimivuutta. Haastavimmassa tilanteessa ovat oppilaat, joiden kasvuympäristö ja lapsuuden elinolot sekä kasautuneet tekijät ovat altistaneet syrjäytymiselle. Heikko päättötodistus, pettymykset ja epäonnistumisen kokemukset vaikuttavat jatko-opintoihin suuntautumiseen ja opiskelumotivaatioon. Opinnoissa menestyminen on haasteellista ja jo opintojen alkuvaiheessa keskeyttämiskasvu on suuri. Negatiiviseen kehityspolkuun pitäisi pystyä puuttumaan perusasteella opinto-ohjauksessa ja opiskelijahuollossa. (Kiiveri, ym., 2014, s. 83–84.) On hyödyllistä arvioida oppimisen haasteiden näkökulmasta oppilaan valmiuksia siirtyä suoraan tutkintokoulutukseen. Aivojen kehitys samoin kuin psykologinen kehitys etenee yksilöllisesti ja osa nuorista tarvitsee tukea tehtävien ja vaatimusten rajaamiseen sekä oman opiskelun ohjaamiseen, opiskelutekniikoihin ja oman osaamisen arviointiin. (Helander & Kosola, 2021, s.55.)

2.3 Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus ja sen tavoitteet

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus eli TUVAl alkoi 1.8.2022. TUVAl-koulutuksessa yhdistyvät perusopetuksen lisäopetus, lukioon valmistava koulutus (LUVAl) ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (VALMA). TUVAl-koulutus

on tarkoitettu niille, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa ja jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta. TUVA-koulutus on suunnattu sekä oppivelvollisille että aikuisille, jotka tarvitsevat valmiuksia ja ohjausta siirtyäkseen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. (Opetushallitus, 2022.-b.) Nivelvaiheen valmistavat koulutukset ovat tuoneet vaihtoehtoja nuorille, joille syystä tai toisesta suora siirtyminen peruskoulutusta toiselle asteelle ei ole ollut mahdollinen (Witting, 2021).

TUVA-koulutus voi olla osa alle 18-vuotiaan oppivelvollisen koulutuspolkua, jos perusopetuksen suorittanut nuori tarvitsee aikaa jatko-opintojen ja uravalinnan suhteen. TUVA-koulutukseen voi hakea myös silloin, jos haluaa parantaa opiskelukielen taitoa ja valmiuksia opiskeluun. Oppivelvollinen voi myös siirtyä TUVA-koulutukseen, jos hän on aloittanut opinnot toisella asteella, mutta haluaa keskeyttää aloittamansa koulutuksen. (Opetushallitus, 2022.-b.) Aloittaessaan valmentavassa koulutuksessa nuoren ei tarvitse tietää haluaako hän hakeutua lukiokoulutukseen vai ammattikoulutukseen. Jos oppivelvollinen ei vapaaehtoisesti hakeudu perusopetuksen jälkeen koulutukseen tai hän ei saa jatko-opiskelupaikkaa, asuinkunnan tehtävänä on osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka TUVA:sta tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavasta eli TELMA-koulutuksesta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-b.)

Helsingissä TUVA-koulutusta järjestää 9 eri toimijaa: Suomen Diakoniaopisto, Eiran aikuislukio, Stadin ammatti- ja aikuisopisto, Taitotalo, Suomalais-venäläinen koulu, Yrkesinstitutet Prakticum ja erityisopetuksena Ammattiopisto Live, Ammattiopisto Luovi ja Ammattiopisto Spesia. (Opintopolku, i.a.) Tutkintokoulutuksen valmentavan koulutuksen järjestäminen vaatii järjestämislupaa, jonka myöntää opetus- ja kulttuuriministeriö. Tavoitteena on, että valmentavaa koulutusta olisi tarjolla mahdollisimman lähellä opiskelijan kotia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-b.) TUVA-koulutusta voidaan järjestää VALMA- ja perusopetuksen lisäopetuksen järjestämisluvilla. Muiden opetuksen tai koulutuksen järjestäjien tulee hakea erikseen järjestämislupaa, jos he haluavat järjestää TUVA-koulutusta. Näiden lisäksi kunta voi vapaaehtoisesti järjestää koulutusta esimerkiksi silloin, jos kunnan alueella on tarvetta valmentavan koulutuksen järjestämiselle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-b.)

NEET (Not in Education, Employment or training) -nuorilla tarkoitetaan nuoria, jotka eivät ole työssä tai koulutuksessa, eivätkä he opiskele tai suorita siviili- tai asepalvelusta. Pitkittyessään NEET-vaihe voi altistaa syrjäytymiselle ja vaikeuttaa opiskeluihin ja työhön pääsemistä. Yksi nuorten syrjäytymisen merkittävä riskitekijä on matala koulutus. (Terveysten ja hyvinvoinninlaitos, 2022.) Inhimillisen hyvinvointivajeen ja kärsimyksen lisäksi syrjäytymisestä on taloudellista haittaa yhteiskunnalle. Yhteiskunnalle koostuu kustannuksia muun muassa erilaisten korvaavien palveluiden käyttämisestä, toimeentulotuista ja verotulojen menettämisestä. Peruskoulun varaan jäävät henkilöt aiheuttavat noin 230 000–370 000 euron menetyksen julkishallinnolle, verrattuna koulutuksen saaviin henkilöihin. (Hilli, ym., 2017, s. 663-673.) Koulutuksella on siis merkittävä vaikutus henkilön koko elämän aikaisiin kustannuksiin ja tuottavuuteen yhteiskunnassa.

TUVA-koulutuksen tavoitteena on saavuttaa opiskeluvalmiudet, joiden avulla opiskelija voi hakeutua toisen asteen koulutukseen ja suoriutua näistä opinnoista. Opiskeluvalmiuksilla tarkoitetaan esimerkiksi opiskelu-/tutkintokielen osaamista, opiskelutaitoja sekä elämänhallinnan taitoja. TUVA-koulutuksen aikana on mahdollista korottaa perusopetuksen arvosanoja, jos se on tarpeellisesta koulutuspaikan saamiseksi. Opiskelija voi myös suorittaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintoja TUVA-koulutuksen aikana. (Opetushallitus, 2022.) Tutkintokoulutukseen valmentava koulutuksen laajuus on maksimissaan 38 viikkoa ja sen suoritus aika on enintään yksi vuosi. Koulutus koostuu eri tutkinnon osista, joista opiskelija suorittaa henkilökohtaisten tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisen kokonaisuuden. (L 1215/2020.) Valmentavassa koulutuksessa on erilaisia osia, joista valitaan nuorelle sellaiset opinnot mistä hän hyötyy parhaiten siirtyessään jatko-opintoihin. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-b.) TUVA-koulutus koostuu yhteisestä koulutuksen osasta: opiskelu- ja urasuunnittelutaidot ja valinnaisista koulutuksen osista: perustaitojen vahvistaminen, lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus ja valinnaiset opinnot. (Opetushallitus, 2022.-b).

3 MOTIVAATIO JA MINÄPYSTYVYYS

3.1 Motivaatio

Motivaatiopsykologiassa tarve autonomiaan, kompetenssiin ja yhteenkuuluvuuteen toimivat kolmena keskeisenä tarpeena, jotka ovat liikuttavia tekijöinä. Näiden lisäksi ihmisellä on tarve osallisuuteen. (Salmela-Aro, 2011, s.3) Motivaatio on prosessi, jonka avulla tavoitteellinen toiminta alkaa ja pysyy yllä. Motivaatioon liittyy tavoitteita, jotka antavat suunnan toiminnalle. Tavoitteella tarkoitetaan jotain mitä yksilö pyrkii saavuttamaan tai välttämään. Tavoitteet eivät välttämättä ole hyvin tiedossa, ja ne voivat muuttua ajan myötä. Motivaatio vaatii fyysistä tai psyykkistä toimintaa. Fyysisellä toiminnalla tarkoitetaan esimerkiksi ponnistelua ja sitkeyttä, kun taas puolestaan psyykkisellä toiminnalla tarkoitetaan kognitiivista toimia kuten esimerkiksi suunnittelua, harjoittelua, organisointia ja päätöksentekoa. (Pintrich & Schunk, 2002, s.5). Motivaatio vaikuttaa siihen, miten ihminen kohtaa elämänsä aikana erilaisia ikäsidonnoisia haasteita ja se auttaa ihmistä valitsemaan elämänsä aikana hänen henkilökohtaisten mieltymyksensä mukaan. (Nurmi & Salmela-Aro, 2005, s.64.)

Salmela-Aron (2009) elämänsä motivaatioteorian mukaan oppimismotivaatioon vaikuttavat koulutuksen eri vaiheissa ja siirtymissä koetut vaatimukset, haasteet ja mahdollisuudet. Motivaatiolla on keskeinen rooli oppijoiden elämässä, arvojen luomisessa ja koulutusvalinnoissa. Oppijat sopeuttavat motivaatiotaan kohtaamiinsa vastoinkäymisiin. Koulutukselliset polut, kuten siirtymiset ala- ja yläkoulun välillä tai toisen asteen koulutukseen ja työelämään, ohjaavat oppimismotivaatiota. Siirtymät voivat olla sekä uhkia että mahdollisuuksia motivaatiolle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Uhkiin kuuluvat stressin lisääntyminen, itsetunnon heikkeneminen ja yrittämisen väheneminen. Onnistunut siirtyminen voi puolestaan vähentää stressiä ja lisätä hyvinvointia. Monet opiskelijat selviävät koulutuksellisista siirtymistä hyvin, jolloin se edistää opiskelijan menestystä. (Salmela-aro, 2018, s. 15.)

Koulumotivaatiolla tarkoitetaan kiinnostusta koulua, oppimista ja opiskelua kohtaan. Se vaikuttaa muun muassa haluun osallistua ja sitoutua opetukseen ja koulun toimintaan sekä koulussa tapahtuvien asioiden kokemiseen mielekkäiksi, tärkeiksi ja hyödyllisiksi. Motivaation rakentuminen lähtee yksittäisistä oppimistilanteista ja se kehittyy sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Palauteen antaminen ja oppimiskokemukset voivat lisätä opiskelijan koulumotivaatiota, sillä ne vaikuttavat opiskelijan käsitykseen itsestään oppijana ja näin ollen lisää kiinnostusta koulunkäyntiä ja oppimista kohtaan. (Lerikkanen & Pakarinen, 2018, s. 181–182.) Motivaation kehittymisellä on kaksi tärkeää herkkyysvaihetta: varhaislapsuus ja koulun aloitus sekä nuoruus. Nuoruusvaihe on samaan aikaan sekä haaste että tilaisuus motivaation, oppimisen ja vastuun kasvulle. Oppimismotivaatio on opittavissa ja se kehittyy erityisesti nuoruudessa. (Salmela-aro, 2018, s. 15.)

Keskeisin erottelu motiivien välillä on jako sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan sitä, kun yksilö motivoituu tekemään jotain, koska toiminta on hänestä kiinnostavaa, mielihyvää tuottavaa ja omien arvojen mukaista. Oppimisessa sisäinen motivaatio on hyödyllistä, koska sisäinen motivaation edistää myönteisiä tunteita oppimista kohtaan. Sisäinen motivaatio johtaa sinnikkyuteen, luovuuteen sekä syvempään käsitteiden ymmärtämiseen. (Vasalampi, 2017, s.55.) Ulkoisesta motivaatiosta puhutaan silloin, kun tavoitteeseen pyritään muiden ihmisten tai tilanteen vaatimusten vuoksi, kuten ulkoisen palkkion tai syyllisyyden tunteiden välttämiseksi. Tässä tapauksessa yksilö valitsee tavoitteensa ulkoisen tai sosiaalisen paineen vaikutuksesta, eikä huomioi omia arvoja ja sisäisen kiinnostuksen kohteita. Toimiminen ulkoisen motivaation pohjalta voi heikentää yksilön hyvinvointia. (Vasalampi, 2017, s.55.)

3.1 Minäpystyvyys

Albert Banduran (1977, s. 79–80) mukaan, yksilön usko omaan pystyvyyteensä määrittelee sen, kuinka yksilö yrittää selviytyä vaikeasta tilanteesta. Koettu minäpystyvyys vähentää ennakkoluuloisia pelkoja ja estoja sekä vaikuttaa yrittämiseen ja yksilön omiin odotuksiin lopullisesta onnistumisesta. Minäpystyvyys perustuu laajempaan sosiaalis-kognitiivisen teorian viitekehykseen. Tästä

näkökulmasta minäpystyvyys vaikuttaa yksilön käyttäytymiseen ja ympäristöön, jossa yksilö on vuorovaikutuksessa. Minäpystyvyyttä muokkaa yksilön toiminta ja ympäristö. (Schunk & Meece, 2006, s. 72–73.) Banduran (1977) hypoteesissa minäpystyvyys vaikuttaa tehtävävalintoihin, ponnisteluihin, sinnikkyyteen ja saavutuksiin (Schunk & Meese, 2006, s. 73).

Yksilön kokemus omasta minäpystyvyydestään vaikuttaa hänen motivaatioonsa. Minäpystyvyys muokkaa yksilön tavoitteita ja odotettuja tuloksia sekä ponnistelua niiden eteen. Ihmiset, jotka epäilevät omia kykyjään eivät motivoitu yrittämään suorittamaan vaikeampia tehtäviä. (Bandura, 1997, s.35–39). Salomonin (1984) mukaan minäpystyvyys edistää oppijan paneutumista kognitiiviseen tehtävään ja oppimiseen, kun tehtävä koetaan haastavaksi. (Bandura 1997, s.130). Opiskelijan minäpystyvyys eli tilannesidonnainen arvio omista kyvyistä vaikuttaa siihen, miten sinnikkäästi opiskelija jaksaa yrittää haastavissa tilanteissa. Opiskelijat jaksavat nähdä vaivaa ja sinnitellä vaikeiden tehtävien parissa, jos he uskovat omiin kykyihinsä. Heikko minäpystyvyys saa opiskelijan luovuttamaan helpommin. Opiskelijan käsitys minäpystyvyydestä kehittyy ajan kuluessa. Tarjoamalla tukea, antamalla rakentavaa palautetta ja mahdollistamalla onnistumisen kokemuksia voidaan tukea opiskelijan minäpystyvyyden tunnetta. (Postareff, ym. 2021 s.42.)

Opettajan roolia minäpystyvyyden kehityksessä ei voida aliarvioida ja Banduran (1994) mukaan minäpystyvyyteen voidaan vaikuttaa neljän eri tekijän kautta. Nämä tekijät ovat tilanteiden hallinnan kokemukset eli onnistumiset, malli, kannustus eli sosiaalinen tuki ja fysiologiset tekijät. Ensimmäinen tekijä eli tilanteiden hallinnan kokemukset (mastery experience) tukevat minäpystyvyyttä, kun taas puolestaan epäonnistumiset heikentävät sitä. Toinen minäpystyvyyteen vaikuttava tekijä eli mallit (vicarious experience) kuten esimerkiksi vertaisten menestyminen toiminnassa todennäköisesti kasvattaa itsevarmuutta kokeilemaan toimintaa itse. Kolmannella tekijällä eli kannustuksella (social persuasion) Banduran (1994) mukaan henkilön uskoa itseensä voidaan vahvistaa. Fysiologisilla tekijöillä puolestaan tarkoitetaan fyysisiä ja henkisiä stressireaktioita kuten hikoilu, tärinä ja perhoset vatsassa, jotka muodostavat käsityksen minäpystyvyydestä. (Aubrey & Riley, 2019 s.142-143.)

4 TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön aihe tuli uuden TUVA-koulutuksen alkaessa syksyllä 2022, jolloin aloitin työskentelyn Suomen Diakoniaopistossa työ- ja opiskeluvalmentajana TUVA-ryhmässä. Opinnäytetyöni aihe valikoitui kiinnostuksestani nuorten kokemuksiin ja motivoiviin tekijöihin TUVA-koulutuksessa. Diakoniaopiston kampukset sijaitsevat Helsingissä Alppikadulla, Mäkeläkadulla, Sturenkadulla sekä Lahdessa ja Oulussa. Diakoniaopisto on yksityinen ammatillinen oppilaitos, joka on toisen asteen kouluttaja. Jokaisella kampuksella voi opiskella lastenohjaajaksi, nuoriso- ja yhteisöohjaajaksi ja lähihoitajaksi. Näiden lisäksi Helsingissä voi opiskella kokiksi, kosmetologiksi, kosmetiikkaneuvojaksi ja erityisopetuksessa kodinhuoltajaksi. Suurin osa opiskelee ammatillista perustutkintoa. Ammatillisen perustutkinnon lisäksi kaikilla paikkakunnilla voi opiskella TUVA-koulutuksessa ja Helsingissä TELMA-koulutuksessa ja aikuisten perusopetuksessa. Työelämässä olevat ammattilaiset voivat opiskella ammatti- ja erikoisammattitutkintoja sekä täydennyskoulutuksia. (Suomen Diakoniaopisto, i.a.)

Aikaisempaa tutkimusta uudesta tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutusmuodosta on tehty vasta vähän. Opetus- ja kulttuuriministeriö on aloittanut keväällä 2024 selvityksen TUVA-koulutuksen toimivuudesta. Selvityksessä arvioidaan, kuinka koulutus antaa valmiuksia toisen asteen koulutukseen hakeutumiseen ja tukee opiskelijoiden perustaitojen vahvistumista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2024.) Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, minkälaisia kokemuksia ja mitkä asiat motivoivat nuoria TUVA-koulutuksessa.

Opinnäytetyöni tavoitteena on antaa uutta tietoa TUVA-koulutuksesta oppivelvollisten nuorten näkökulmasta. Tutkimuksen avulla voidaan tarkastella, millaisia kokemuksia nuorilla on koulutuksesta ja kuinka koulutusta voitaisiin vielä kehittää heidän vastauksien perusteella. Tutkimuksen avulla saadaan myös tietoa TUVA-koulutuksessa nuoria motivoivista ja motivaatiota laskevista tekijöistä. Opinnäytetyön avulla Suomen Diakoniaopisto sekä muut koulutusta järjestävät oppilaitokset saavat tietoa oppivelvollisten näkökulmasta niin TUVA-koulutuksesta kuin heitä siihen motivoivista tekijöistä. Näiden tulosten pohjalta TUVA-koulutuksen toimintaa voidaan kehittää ja koulutuksen toimivuutta parantaa.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat

1. Minkälaisia kokemuksia nuorilla on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta?
2. Mitkä asiat motivoivat oppivelvollisia nuoria TUVA-koulutuksessa?

5 LAADULLINEN TUTKIMUS

Tässä opinnäytetyössä käytetään tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Valitsin opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi laadullisen tutkimuksen, koska sen tavoitteena on ymmärtää tutkimuksessa tarkasteltavaa ilmiötä sen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään tutkittavien henkilöiden kokemuksia, ajatuksia, tunteita ja merkityksiä, joita tutkimuksen kohteet asioille antavat. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä ihmisten subjektiivisten kokemusten ja näkemysten tarkastelu on tutkimuksen keskeinen ominaispiirre. (Juuti & Puusa, 2020.) Tässä opinnäytetyössä tutkin nuorten kokemuksia ja heidän motivaatiotaan TUVA-koulutuksessa.

5.1 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Opinnäytetyön aineiston keruu toteutettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan, puolistrukturoidussa haastattelussa haastateltavat voivat vastata omin sanoin, eikä vastauksia ole sidottu vastausvaihtoehtoihin, vaikka haastattelun kysymykset ovatkin kaikille samat. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s.47.) Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit ovat etukäteen mietittyjä (Eskola & Suoranta, 1998, s. 87). Valitsin tämän aineiston keruumenetelmän, että nuoret saavat oman äänensä kuuluviin eivätkä vastaukset olisi sidottuina ennalta määriteltyihin vastauksiin. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa aihepiirit ovat etukäteen mietittyjä, joten haastattelu kysymyksillä pyrin saamaan vastauksia opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. (LIITE 1)

Valitsin opinnäytetyöhöni laadullisen tutkimuksen. Sen yksi yleisimmistä aineistonkeruumenetelmistä on haastattelu. Haastattelulla pyritään saamaan mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta ja saada tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin kuin toimii. Haastattelun aikana haastattelijalla on mahdollista käydä keskustelua kuten toistaa kysymyksiä, oikaista väärinkäsityksiä ja selvittää ilmaistua sanamuotoa. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s.83–85.) Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa eli teemahaastattelussa edetään valittujen

keskeisten teemojen ja niihin liittyvien kysymysten varassa. Teemahaastattelussa voidaan tarkentaa ja syventää kysymyksiä haastateltavien vastauksiin perustuen. Teemahaastattelulla pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s.87–88.)

Nuorten haastattelussa on hyvä ottaa huomioon nuoren ikä ja kuinka se voi vaikuttaa haastatteluun. Nuoruuteen kuuluu etäännyminen aikuisten maailmasta ja nuoret eivät välttämättä halua, että heidän asioistansa kysellään. Haastattelun tapahtuessa kouluaikana ja koulussa, voi haastatteluun osallistumisen syy olla nuorella pääseminen pois tunneilta. Tämä tulee huomioida haastattelutilanteessa, jolloin nuori ei ole halukas vastaamaan kysymyksiin. On tärkeää, että nuorelle tulee olo, että hänen mielipiteistään ollaan todella kiinnostuneita ja että osallistumalla haastatteluun nuori on tutkimuksessa apuna. Haastattelun onnistumiseksi onkin tärkeää, että nuori on motivoitunut vastaamaan. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s.132.)

Keräsin aineiston haastatteleamalla yhdeksää Suomen Diakoniaopiston TUVA-koulutuksessa opiskelevaa oppivelvollista nuorta. Laajennettu oppivelvollisuus tuli voimaan vuonna 2021 ja se koskee pääosin vuonna 2005 ja sen jälkeen syntyneitä nuoria (Opetus- ja kulttuuriministeriö i.a.-a). Aineistot kerättiin teemahaastatteluina maaliskuun 2023 aikana. Valitsin yksilöhaastattelun ryhmähaastattelun sijaan, sillä ryhmähaastattelussa ryhmädynamiikka ja erityisesti valtahierarkia voivat vaikuttaa haastateltavien vastauksiin (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s. 63). Haastatteluun osallistuttiin kahdesta eri TUVA-ryhmästä, joten molempiin ryhmään oli jo muodostunut tietynlainen ryhmädynamiikka. Tässä tapauksessa koin, että yksilöhaastattelu oli varmempi tapa saada kaikkien haastateltavien äänet kuuluviin.

Kvalitatiivisessa analyysissä aineistoa analysoidaan samanaikaisesti aineiston keruun, tulkinnan ja narratiivisen raportoinnin kanssa. Analyysi alkaa usein jo haastattelutilanteessa, kun tutkija tekee itse haastattelut. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s. 136.) Aineiston tallentamisen jälkeen aineisto litteroidaan eli kirjoitetaan puhtaaksi tekstiksi. (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s.140–141.) Litteroin tekstin

kuuntelemalla haastattelut nauhoituksista. Kirjoitin haastattelut puhtaaksi sanasta sanaan, jotta litteroitu teksti olisi mahdollisimman tarkkaa.

5.2 Tutkimuksen toteutus

Keskustelin opinnäytetyöni aiheesta työyhteisössäni. Hain tutkimuslupaa Suomen Diakoniaopiston rehtorilta ja tutkimusluvan opinnäytetyöhöni myönsi Suomen Diakoniaopiston rehtori helmikuussa 2023. Rehtorilla oli tutkimuslupaa myöntäessä tiedossa, että toimin TUVA-koulutuksessa työ- ja opiskeluvalmentajana. Tutkimuslupa-anomus sisälsi, millaisesta tutkimuksesta on kyse, kerättävän aineiston toteutustapa, tutkittavien valinta ja suunniteltu osallistumismäärä, kampukset, tutkimusmenetelmä, tutkimusaikataulu, sitoutuminen salassapitosäädöksiin ja selvitys tutkimusaineiston säilyttämisestä ja hävittämisestä. Tutkimuslupa-anomuksessa oli myös sitoumus, ettei tutkimuksen tietoja käytetä muuhun kuin kyseiseen tutkimukseen ja että valmis tutkimusraportti toimitetaan Suomen Diakoniaopistolle.

Tutkimusluvan saatuaani esittelin 17.2.2023 TUVA-koulutuksessa paikalla oleville oppivelvollisille nuorille tutkimuksen aiheen ja kysyin heidän halukuudestaan osallistua tutkimukseen. Paikalla oli silloin kuusi nuorta, joista yksi ei ollut oppivelvollinen. Painotin nuorille, että tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja osallistumisen voi perua missä vain tutkimuksen vaiheessa. Kolme nuorta ilmoitti halukuudestaan osallistua opinnäytetyön haastatteluihin. Kerroin opinnäytetyön tarkoituksesta ja siitä, kuinka tutkimus toteutetaan. Kolme ensimmäistä haastattelua pidettiin 8.3.2023. Halukkaiden nuorien huoltajille, lähetin tiedotteen nuoren osallistumisesta tutkimukseen Wilma-tietojärjestelmän kautta. (Liite 2)

Loput aineiston haastateltavista osallistui haastatteluun toiselta kampukselta. Haastateltavien oma opettaja kertoi opiskelijoille opinnäytetyöstä ja kysyi alustavasti vapaaehtoisia haastateltavia. Opiskelijoiden oma opettaja lähetti opiskelijoiden huoltajille tiedotteen Wilma-tietojärjestelmässä tutkimukseen osallistumisesta. (Liite 2) Vierailin ryhmässä 28.3.2023, jolloin esittelin itseni nuorille ja

kerroin tarkemmin opinnäytetyöstä. Kerroin opinnäytetyön toteuttamisesta ja siihen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Tällöin paikalla oli kahdeksan nuorta, joista kuusi ilmoitti halukkuutensa osallistua haastatteluihin. Kaikki loput haastattelut pidettiin kasvokkain 28.3.2023 nuorten koulupäivän aikana. Yhteensä haastateltavia oli yhdeksän. Jotta nuorten anonymiteetti säilyisi mahdollisimman hyvin, opinnäytetyössä ei mainita haastateltavien nuorien koulua tai paikkakuntaa.

5.3 Aineiston kerääminen

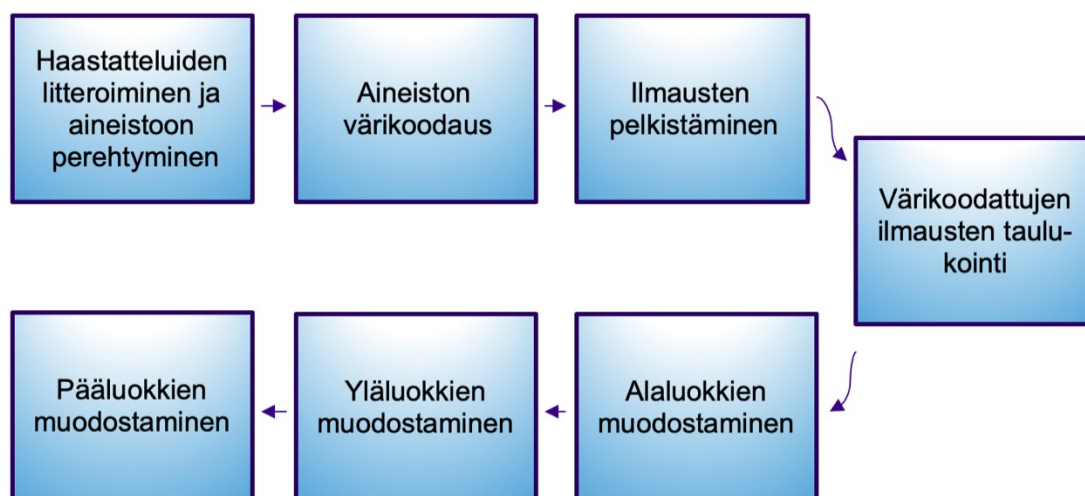
Keräsin aineiston haastatteleamalla yhdeksää Suomen Diakoniaopiston TUVA-koulutuksessa opiskelevaa oppivelvollista nuorta. Laajennettu oppivelvollisuus tuli voimaan vuonna 2021 ja se koskee pääosin vuonna 2005 syntyneitä nuoria (Opetus- ja kulttuuriministeriö i.a.-a). Aineistot kerättiin teemahaastatteluina maaliskuun 2023 aikana. Valitsin yksilöhaastattelun ryhmähaastattelun sijaan, sillä ryhmähaastattelussa ryhmädynamiikka ja erityisesti valtahierarkia voivat vaikuttaa haastateltavien vastauksiin (Hirsjärvi & Hurme, 2011, s. 63). Haastatteluun osallistuttiin kahdesta eri TUVA-ryhmästä, joten molempiin ryhmään oli jo muodostunut tietynlainen ryhmädynamiikka. Tässä tapauksessa koin, että yksilöhaastattelu oli varmempi tapa saada kaikkien haastateltavien äänet kuuluviin. Nuoret olivat haastattelujen aikaan olleet koulutuksessa eri pituisia aikoja. Kaikilla nuorilla oli kuitenkin koulutuksesta vähintään yli kahden kuukauden kokemus. Kasvotusten tehdyt haastattelut äänitettiin MAC-koneen sanelimella, joka ei ollut verkossa haastattelun aikana. Varasin kaikkien haastatteluiden tekemiseen aikaa aina noin yhden tunnin. Haastatteluissa minulla oli mukana haastattelukysymykset (LIITE 1) tulostettuna paperille. Haastatteluiden pituudet vaihtelivat 10.01–23.42 min. Litteroitua tekstiä oli yhteensä 18523 sanaa ja 36 sivua. Litteroidussa tekstissä käytin fonttina Calibri (leipäteksti), fonttikokoa 12 ja riviväliä 1.15.

5.4 Teemoittelu

Tuomi & Sarajärven (2018) mukaan teemoittelu on yksi sisällönanalyysin muoto. Opinnäytetyöni aineiston analyysissä käytin menetelmänä teemoittelua, koska

teemoittelun avulla aineistosta saadaan nostettua esiin tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Nostamalla teemat esiin, voidaan vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa ja näin ollen poimia aineiston sisältämät keskeiset aiheet. Teemoittelussa keskeistä on teorian ja empirian vuorovaikutus. Teemoittelun avulla saadaan kokoelmasta erilaisia vastauksia ja tuloksia tutkimuskysymyksiin. (Eskola & Suoranta, 1998, s.175–180)

Sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe on alkuperäisdatan eli tässä tapauksessa litteroidun tekstin pelkistäminen. Pelkistäessä tekstiä etsin aineistosta tutkimuskysymyksiä kuvaavia ilmauksia. Aineiston redusointia eli pelkistämistä tehdessä käytin Word-ohjelman tekstin korostusvärejä. Käytin kahta eri väriä aineiston maalaamisessa. Värejä ohjasivat tutkimuskysymykset ja väreillä merkitsin tutkimuskysymyksiin liittyviä tekstikohtia, jotka liittyivät samaan luokkaan. Redusoinnin jälkeen ryhmittelin aineistoa eli siirsin värikoodatut kohdat taulukkoihin värikoodin mukaan. Tämä teki myös aineistosta hallittavampaa. Ryhmittelyn aikana kävin alkuperäisilmaukset läpi ja etsin aineistosta samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Samaa ilmiötä kuvaavat luokat ryhmittelin ja yhdistelin luokiksi, joista muodostuivat alakäsitteet. Jatkoin luokittelua yhdistelemällä alaluokkia yläluokiksi eli teemoiksi ja yläluokat pääluokiksi eli ydintee- moiksi. (Tuomi & Sarasjärvi, 2018.) Sisällönanalyysissä muodostuneiden teemojen kautta pystyttiin vastaamaan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin (KUVIO 1.).

KUVIO 1: Opinnäytetyössä toteutetun analyysin vaiheet

Teemoittelun aikana tein valintoja aineistosta, joita ohjasi tutkimuskysymykset. Yläluokkien avulla analyysistä tuli esille aineistosta toistuvat teemat. Yläluokkien teemoittelulla muodostin ydinteemoja eli pääluokkia, joiden kautta vastasin tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Pääluokiksi muodostuivat motivoivat tekijät (TAULUKKO 1), motivaatiota laskevat tekijät ja kokemukset. Alaluokkien avulla yläluokiksi muodostuivat teemoiksi yhteisö, osallisuus, oppivelvollisuus, tavoitteet, opintosisällöt, jatko-opinnot, minäpystyvyys, ilmapiiri, jaksaminen, opiskeluporukan muutokset ja oppivelvollisuuden päättyminen. Kokemuksien yläluokkia olivat jatko-opinnot, opintosisällöt, ilmapiiri ja minäpystyvyys. Motivoivien tekijöiden yläluokkia olivat yhteisö, osallisuus, opintosisällöt, oppivelvollisuus ja tavoitteet. Motivaatiota laskevia yläluokkia olivat jaksaminen, opiskeluporukan muutokset ja oppivelvollisuuden päättyminen.

Haastattelut on koodattu haastateltavien määrän mukaan, jotta aineiston käsitteleminen oli hallittavampaa. Haastattelut on siis numeroitu luvuin 1–9 ja sitaateissa käytetty H tarkoittaa haastateltavaa. Tuloksissa esittelen katkelmia aineistosta eli sitaatteja, joiden tarkoituksena on havainnollistaa teemoittelua (Juhila. i.a.-b). Sitaaatteja on lyhennetty luettavampaan muotoon. Sitaaateista on poistettu turhia toistoja tai täytesanoja, ilman että niiden asiasisältöä on muutettu.

TAULUKKO 1. Esimerkki teemoittelusta.

<u>Pelkistetty ilmaisu</u>	alaluokka	yläluokka	pääloukka
(...) ja on just päässy tapaamaa tosi kivoja ihmisiä ja saanu niiku ystäviä.	Kivat ihmiset Ystävät	yhteisö	Motivoivat tekijät
Täs on hyvä ilmapiiri ja muutenki täs on kavereit.	Ilmapiiri Kaverit	Yhteisö	Motivoivat tekijät
Kiva ryhmä tai luokka ja siel on hyvä yhteishenki ja kaikki tulee toimee kaikkienkaa	Yhteishenki	Yhteisö	Motivoivat tekijät
Saa itekki päättää et mitä ainet haluu tehdä ja nostaa	Päätösvalta	Osallisuus	Motivoivat tekijät
Ehkä se et pystyy vaikuttaa niihin omii opintoihi	Vaikuttaminen	Osallisuus	Motivoivat tekijät
No mä oon tykänny et olla käyty yhteiskunnallisia asioita ja sit just se et käydää niit eri aloja	Oppiminen	Opintosisällöt	Motivoivat tekijät
Me käyää vaik jossai messuilla tai jossai tän tyypisillä ni ne on iha kivoi	Opintokäynnit	Opintosisällöt	Motivoivat tekijät
Mun mielest ryhmätyöskentely on tosi kivaa ja just täällä varsinki, itsenäinen työskentelu on kans ihan sillee myös kivaa, mut täällä ite paikan päällä ryhmätyöskentely on kivointa mun mielestä	Ryhmätyöskentely	Opintosisällöt	Motivoivat tekijät

6 TULOKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia ja minkälaiset asiat motivoivat oppivelvollisia nuoria TUVA-koulutuksessa. Tämän opinnäytetyön tulokset jakautuvat kolmeen pääluokkaan: kokemuksiin, motivoiviin tekijöihin ja motivaatiota laskeviin tekijöihin. Osa nuorista koki motivaationsa nousseen TUVA-opintojen aikana. Tätä perusteltiin esimerkiksi haluna löytää jatko-opiskelupaikka tai vanhempien antamalla tuella opintoihin. Osa nuorista puolestaan koki, että motivaatiossa ei ole tapahtunut muutoksia opintojen aikana. Motivaation laskemisen syitä käyn läpi tämän kappaleen lopussa kohdassa 6.9. Analyysissä ei erotella sisäisiä ja ulkoisia motivoivia tekijöitä, sillä niitä ei voida erilaisista sisällöistä huolimatta pitää täysin erillisinä (Ruohotie, 1998, s.38).

6.1 Jatko-opinnot

Tutkimustulosten mukaan, TUVA- koulutus on vaikuttanut nuorten jatko-opinto suunnitelmiin ja koulutuspaikan valintaan. Osa nuorista kertoi haastattelussa tulleensa TUVA-koulutukseen suoraan peruskoulusta, ja osa puolestaan oli siirtynyt opintoihin ammatillisista opinnoista. Opiskelutaustastaan huolimatta, kaikki haastatteluihin osallistuneet nuoret kokivat TUVA-koulutuksen vaikuttaneen heidän jatko-opinto paikkansa löytymiseen tai tulevaisuuden opiskelupaikan varmistumiseen. Nuoret kuvailivat löytäneensä TUVA-vuoden aikana muun muassa ”oman juttunsa”. Haastatteluissa nuoret kertoivat toisen asteen koulutuspaikan löytymiseen vaikuttaneen muun muassa TUVA:n aikana saatu lisäaika omiin jatko-opintoihin liittyvien asioiden pohdinnassa.

(...) Mä oon saanu ideoita koko ajan et mihin mä voisin hakee ja mitä mä voisin tehdä tulevaisuudessa (...), mut nyt mä oon löytänyt sen, joka vois olla se mun juttu. (H8)

Mä löysin mun oman jutun tai et nyt mä haluan mennä merkonomiks, ni TUVAn ansiost mä löysin sen, ku mä sain tutustuu siihe paljon paremmin ja mul oli lisäaikaa. (H3)

On ehkä saanu vähä lisääaikaa miettiä ja on ehkä tajunnu sen, mikä se nyt oikeesti ois se ensisijanen opiskelupaikka. (H6)

(...) Tääl on just saanu sitä aikaa miettiä, ni sit mä rupesinki miettiä, et se lukio voiski olla iha hyvä vaihtoehto (...) (H5)

Lisääajan lisäksi jatko-opinto pohdintoihin kerrotaan vaikuttaneen TUVA-koulutuksen aikana tehdyt erilaiset tehtävät aloihin liittyen. Haastateltavat toivat esille, kuinka koulutuksen aikana on tutustuttu erilaisiin aloihin, joista ei aikaisemmin ollut tietoa. Opiskelupaikan löytymiseen vaikutti opintojen aikana eri koulutuspaikoista keskusteleminen ja niiden esitteleminen. Haastateltava saattoi myös kokea, että opettajan kannustus tai kavereilta saadut mielipiteet olivat vaikuttaneet ajattelutavan muutokseen jatko-opinnoista. Myös TUVA-ryhmän sijaitsemisen samassa oppilaitoksessa kuin tietyt ammattialat koettiin antaneen vaikutuksia alan valintaan, koska alan opiskelijoiden toimintaa oli päässyt näkemään lähempää.

Me ollaa tehty tehtäviä niihin liittyen, että on ollu sellasta et pitää miettiä, että mikä ois itelle mieluisin ala ja sitte tehdä siitä jonkinlainen esitelmä ja pureutua siihen enemmän tai sitte miettiä vaa, että mitä työtä haluis tehdä. (...) (H9)

(...) Mä sain kuulla noist muista aloista, just siitä kasvatus- ja ohjausosalasta, ku en ollu siitä nii paljon kuullu, nii sain erilaisii näkemysii siihen, et mitä mä haluan tulevaisuudessa sit tehdä. (...) (H7)

Haastattelussa nousi vahvasti esille se, kuinka nuoret kertoivat kenelle koulutusheidän mielestään olisi sopiva. Moni nuori toi haastattelussa esille, että TUVA-koulutus olisi hyvä sellaiselle, joka ei vielä tiedä itselleen sopivaa jatko-opinto paikkaa. Vastauksissa tuli esille myös YTO-opintojen suorittaminen, sillä TUVA:ssa on mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opintoja. YTO-opinnoilla tarkoitetaan ammatillisen koulutuksen yhteisiä tutkinnon osia, jotka ovat yhteisiä kaikille aloille (StadinAO, i.a.).

(...) jos ei oo mitää hajua mitä tekis, ni ehottomasti suosittelen TUVA:aa. (H9)

(...) voin suositella sitä kaikille, jotka miettii, että mihin haluis vielä mennä, ni TUVA on just siihen hyvä ja halua tehdä YTO:ja ennenku menee vaikka jollekkin tietylle alalle, ni TUVA on siihen hyvä valinta. (H7)

No mun mielestä tää sopii kelle vaa, joka ei tiiä mitä tekee tai mihin hakee ylipäätään yläasteen jälkeen. (H8)

Toisaalta nuoret kertoivat, että TUVA voi toimia koulutuksena nuorelle siinä vaiheessa, kun tarvitsee tukea opiskelutarjonnassa tai yläasteella opinnoissa on ollut hankaluuksia. Haastatteluissa tuleekin ilmi, että TUVA-koulutusta pidetään hyvänä koulutusmahdollisuutena, jos nuori ei ole vielä valmis jatko-opintoihin suoraan peruskoulusta. Haastatteluissa nousi esille, kuinka TUVA-koulutuksen avulla nuori oli päässyt takaisin opiskelu- ja arkirytmiiin kiinni. Varsinkin siinä vaiheessa, jos nuori oli ollut pidemmän ajan kotona, ennen TUVA-opintojen aloittamista. TUVA-koulutuksen tavoitteena on, että nuori saa itselleen tarvittavat opiskeluvalmiudet, joiden avulla hän voi hakeutua toisen asteen koulutukseen.

(...) jos on vaik ollu koulun kans vaikeuksia yläasteella ja ei oo ihan varma, et onko valmis niihin jatko-opintoihin toiselle asteelle, ni mä sanoisin et just semmosille ehkä suosittelisin TUVA:aa. (H6)

6.2 Opintosisällöt

TUVA-koulutuksessa yhdistyvät perusopetuksen lisäopetus, lukioon valmistava koulutus (LUVA) ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (VALMA). Koulutusten yhdistyminen yhdeksi koulutukseksi näkyi selvästi siinä, kuinka nuoret kokivat koulutuksessa opiskelun. Haastatteluiden tuloksista tulee esille, kuinka nuorten kokemukset opintosisällöistä vaihtelivat paljon heidän omista tavoitteistaan riippuen. Kokemuksien erot näkyivät muun muassa siinä, kuinka nuoret vertasivat opintoja peruskoulun opintoihin. TUVA-koulutuksen aikana on mahdollista korottaa perusopetuksen arvosanoja, jos se on tarpeellisesta koulutuspaikan saamiseksi.

“No about samantyyppistä et se on vaa yläasteen kertaamista.” (H1)

”No just numeronkorotusta ja semmosta vähä niiku peruskoulu, ei iha semmosta, mut sillee vapaampaa ja rennompaa” (H2)

Vaikka osa nuorista kertoivat TUVA-koulutuksen olevan samanlaista kuin peruskoulussa, niin osa puolestaan kertoi koulutuksen olevan hyvinkin erilaista verrattuna peruskoulun opintoihin. Yhteistä peruskoulun kanssa kuitenkin saatettiin kokea esimerkiksi siinä, kuinka TUVA-opiskelijat on koulutuksessa keskenään yhtenä luokkana.

(...) Ainaki vaihtelua peruskouluun ja tosi hyödyllisii aiheita käyää, iha arkielämään, ehkä mitä ei nii paljoo sit peruskoulu käyty vaik rahankäyttöön tai just työharkkaa tai työelämään liittyen (...) (H5)

(...) Samantapanen ilmapiiri ja semmonen millanen se luokka on itsenään, ni se tekee siit yläastemaisen mut silti se on tosi paljon erilainen, ku yläaste. (H7)

Nuoret kokivat TUVA:n aikana käydyt opinnot pääsääntöisesti hyödylliseksi. Heidän mieleensä jäivät eniten sellaiset aihepiirit, joista he kokivat hyötyvänsä omassa elämässään tai tulevissa opinnoissaan. Eräs nuorista kuitenkin koki, että TUVA-opinnot eivät edistäneet häntä, koska opinnot eivät johtaneet ammattiin. Hyödyllisinä opintoina pidettiin muun muassa arjentaitoja tukevia opintoja, kuten rahankäyttöä. Nuori saattoi myös kokea, että peruskoulussa ei ollut kiinnitetty huomiotta arjentaitoihin opetuksessa. Lisäksi hyödyllisinä pidettiin yhteiskunnallisia aiheita, digitaitojen harjoittelua sekä työelämään liittyviä aiheita kuten työharjoittelua. Toisaalta TUVA-opintojen aikana suoritettavan työharjoittelun koettiin myös aiheuttavan stressiä.

Must tuntuu et kaikki on ollu aika hyödyllistä iha ylipäätää, koska meil oli yläasteel tavallaa tosi suppee se opetus siellä, et siel ei oikeesti opetettu kaikkii tulevaisuuden elämän ja aikuisuuden asioita mitä pitää osata, ni sit must tuntuu et kaikki mitä me ollaa opiskeltu tai opeteltu on ollu tärkeetä ja on opettanu tosi paljon ja mä tiedän enemmän kaikesta. (H8)

Se mikä nyt on jääny päällimmäiseks mieleen, ni on rahankäytöstä ja yksin elämisestä ja käytännön asioita, laskujen maksaminen,

rahankäyttäminen ja kaikki tälläset on käyty TUVA:lla ja ne on jääny eniten mielee. (H9)

TUVA-koulutuksen aikana opiskelija voi halutessaan suorittaa ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen opintoja. Tämä mahdollisuus koettiin myös hyväksi, sillä TUVA:n aikana suoritettut opinnot pystytään hyödyntämään tulevaisuuden opinnoissa. Varsinkin ammatillisen koulutuksen YTO-opintoja eli yhteisiä tutkinnot osia moni nuori suoritti jo TUVA-opintojen aikana.

(...) just ku esimerkiks ne YTO-opinnotki on semmosia, et tietää et niist tulee olee hyötyy (...), sit on kiva, ku tietää, että jos sais niitä kurkseja valmiiks ennenku menee sit sinne, et ei oo välttämättä nii paljo tekemistä. (H6)

(...) mut sit ku mä sain kuulla et tääl tehää niit YTO:ja ja et niit voi tehä nyt, ni sit niit ei oo nii paljo tulevaisuudessa, niin se oli niiku helpotus myös. (H7)

Osa nuorista kertoi kokeneensa, että toiminnallisesti opiskeleminen tuki heidän omaa oppimistaan ja piti motivaatiota yllä. Toiminnallisuutta kuvailtiin muun muassa tekemisenä, tavallisten koulutehtävien sijaan. Nuori saattoi myös kokea, että erilaiset ja vaihtelevat opiskelutavat lisäävät innostusta opiskelua kohtaan. TUVA-koulutuksen tavoitteena on antaa nuorelle opiskeluvalmiudet, joita nuori tarvitsee jatko-opintojaan varten. Opiskeluvalmiuksiin kuuluvat myös monipuoliset opiskelutaidot. (Opetushallitus, 2022, -b.)

(...) Me tosi paljo opitaa asioita silleen toiminnallisesti, et se ei oo vaa sitä et istutaan penkissä ja kuunnellaan ja kirjoitetaan ja tehdään tehtäviä, vaan että me saatetaan tehä asioita ja oppia asioita sillee tekemällä käytännössä. (H9)

(...) Mä en oo semmone, et opin sillee et pitää kokoaja vaa lukee jotai kaikkii kirjoi ja kokeita tälle ja sit ku me ollaa käyty kaikis paikois, ni mä oon niiku sielki oppinu kaikkee uutta ja tälle, ni se on ehkä sopivampaa mulle. (H3)

(...) Ku käydää just kaikkialla ja tehää kaikenlaista ja sit ku se motivaatioki pysyy yllä niiku opiskeluun ja koulussa käyntiin, että ei tehä koko ajan pelkästää et kirjataa muistii ja tehää tehtäviä ihan koko ajan, ni se on niiku mukavaa. (H8)

Toiminnallisuus koulutuksessa näkyi esimerkiksi opintokäynteinä, jolloin oppimisympäristönä toimi jokin muu kuin oppilaitos. Nuoret kuvailivat pääsääntöisesti opintokäyntejä hyödyllisiksi, koska niiden avulla koettiin, että on voinut oppia uutta. Oppimiskokemukset ovat tärkeitä myös motivaation kannalta, sillä oppimiskokemuksilla voidaan lisätä opiskelijan koulumotivaatiota (Lerkkanen & Parkarinen, 2018, s. 181). Yksi nuorista toi kuitenkin esille, kuinka jotkut vierailut ovat saattanut tuntua turhilta, koska he eivät olekaan osuneet tapahtuman kohderyhmään. Opintokäyntejä kuvailtiin myös mielekkäiksi, sillä nuori saattoi kokea, ettei vapaa-aikana hakeutuisi vierailemaan kyseisissä paikoissa. Opintokäyntien avulla koettiin myös kaupungin alueen paikkojen tulleen tutummaksi ja esimerkiksi työharjoittelupaikan löytämiseen vaihtoehtoja.

(...) Jos me käyää jossai paikassa vaik jossai messuilla tai jossai tän tyyppisillä, ni ne on iha kivoi, me käytii just tälläses mis oli eri oppilaitoksii mitkä esitteli itteään, ne on kivoja. (H5)

Nää kaikki vierailut jossai museois ja tollasis on kivoi (...) (H4)

(...) kaikkial ollaa käyty tutustumassa ja puhuttu eri paikoista, ni must tuntuu et sen kautta on saanu eri näkökulmia asioihin ja uutta asiaa kaikesta. (...) (H8)

Oppimiskokemuksiin kuuluivat myös nuorten kokemukset ryhmätyöskentelystä, joka oli monelle nuorelle mieluinen tapa opiskella. Ryhmätehtävät koettiin mielekkäiksi, koska pääsi tehtäviä pääsi tekemään muiden kanssa yhdessä. Kun toiminta on yksilölle mielihyvää tuottavaa, hänellä on sisäistä motivaatiota työskentelyyn (Vasalampi, 2017, s.55.). Ryhmätehtävien mielekkyyteen vaikutti oppimisympäristö, jossa työskentely tuntui turvalliselta. Koettiin myös, että ryhmätehtäviin osallistumiseen kannustettiin mutta ei pakotettu. Eräs nuorista kuvaili, että ryhmätehtäviä voisi olla vielä enemmänkin erilaisissa ryhmiä kokoonpanoissa, koska sillä tavalla voisi oppia tuntemaan toisia oppilaita vielä paremmin.

Mun mielest ryhmätyöskentely on tosi kivaa ja täällä varsinki, itsenäinen työskentely on kans ihan kivaa, mut täällä ite paikan päällä ryhmätyöskentely on kivointa mun mielestä. (H8)

(...) vaik ne heti pelotti aluks hirveesti, ni kyl niihin sit tottu, ni sit ku huomias et ihmiset on tosi mukavia, ni ne ryhmätehtävät on just kivoja. (H6)

6.3 Ilmapiiri

Monet nuoret kuvailivat koulutuksen ilmapiiriä rennoksi. Rentoon ilmapiiriin vaikutti opettaja, opiskelukaverit ja opiskelutahti. Opettajalla on keskeinen merkitys ilmapiirin luomisessa. Hyvässä ilmapiirissä jokaisella yksilöllä ja sen myötä koko ryhmällä on turvallinen ja hyväksyty olo (Halinen, 2016, s. 309.). Rento ilmapiiri oli myös opintoihin motivoiva tekijä, sillä se vaikutti opiskelijoiden opetukseen osallistumiseen. Nuoret kertoivat, että kouluun on kiva tulla koska luokassa on rento meininki. Hyväksi asiaksi mainittiin myös pieni luokkakoko, jonka koettiin vaikuttavan avun saamiseen opettajalta ja työrauhan auttavan keskittymiseen.

(...) [opettaja] on tosi rento opettaja ja sitte yleisesti TUVA:lla on tosi rento meininki ja se ei tunnu nii vakavalta tavallaan olla TUVA:lla, mut sit se on kuitenkin opiskelua (...) (H9)

(...) On tosi kiva tulla kouluun ja ku tietää et on ihanii ihmisii täällä, ni ei tuu sellast yhtää stressaavaa oloo, et tääl on tosi rento meininki ja se tuntuu mukavalta. (H7)

Nuoret kuvailivat TUVA:n opiskelutahtia rauhallisemmaksi ja kokivat tämän olevan pääsääntöisesti hyvä asia. Tähän vaikutti opiskelurytmi, jonka koettiin olevan vapaampaa eikä käytössä ollut tarkkaa lukujärjestystä. Opiskelutahtiin vaikutti myös päivän aikana tauoista huolehtiminen. Rauhallisemman tahdin ja tauotuksen koettiin vaikuttavan opiskelujaksamiseen. Rennommaksi koettiin myös se, ettei koulutuksessa ollut läksyjä tai kokeita, jolloin vapaa-aikaa jäi enemmän eikä tästä syystä koulu tuntunut stressaavalta. Kokeiden puuttumiseen toisaalta vaikutti nuoren omat tavoitteet koulutuksessa. Koulutuksessa koettiin olevan myös rennompaa, koska opiskelun lisäksi tehtiin muutakin toimintaa kuten esimerkiksi kokkausta tai kädentaitoja.

(...) Opiskelu on ainaki ollu helpompaa itselleni ja tahti on ollu sopivampaa mulle. (H1)

(...) *opettaja* osaa tauottaa meidän päivän sille hyvin, että meil ei oo liian pitkää aikaa mikä me istutaan vaa paikalla, ni sit se on tosi kiva. (...) (H8)

(...) Meil on tosi hyvin noit taukoja, et sä pystyt sitte hengähtää ja kerätä ittes ja jaksat opiskella sitte lisää, et niitä taukoja on riittävästi (...). (H4)

Toisaalta nuori saattoi tuoda esille, että rennomman opiskelurytmin takia voi jatko-opinnoissa olla vaikeampaa päästä mukaan nopeampaan opiskelutahtiin. Muutamalla nuori ajatteli, että tehtäviä ja opiskelua voisi olla enemmänkin, mutta samaan aikaan he eivät kokeneet haluavansa opiskella tai tehdä tehtäviä yhtään enempää.

6.4 Minäpystyvyys

Nuoret kuvailivat TUVAn koulutuksen aikana saaneensa apua omien vahvuuksien löytämisessä. Vahvuuksien tunnistamisesta koettiin olevan apua esimerkiksi tulevaisuudessa. Kokemus oli myös siitä, että vaikka yläasteella olisi mennyt nuoren mielestä huonommin, niin sen jälkeen voi silti koulussa vielä onnistua. Omien vahvuuksien tunnistamisessa nuoret kokivat apuna opettajan kanssa keskustelemisen ja opintojen aikana tehtyjen pohdinnat. Vahvuuksien koettiin antavan valmiuksia tulevaisuutta varten.

Se ku pääsee opettajan kans keskustele, niin hän antaa erilaisii näkökulmii asioista, jotka sit pukeutuu mulle valmiuksiks ja oon huomannu, et mun vahvuudet on kehittyneet, et just ryhmätyökyky ja kaikki tämmönen on pukeutunu vahvuuksiks, jotka auttaa ja kantaa sit elämässä enemmän. (H7)

(...) Sillon ku mä alotin, ni mietittiin niit omii vahvuuksia, ni mun mielest niist on ainaki ollu apua (...). (H6)

Banduran (1986) teorian mukaan minäpystyvyys muodostuu muun muassa erilaisista uskomuksista, joita opiskelijalla on itsellään omista kyvyistään. (Halinen ym, 2016, s. 87–88.) Motivaation kehittymiseen vaikuttavat itsearvostus sekä usko omaan kykyihin ja mahdollisuuksiin. (Ruohotie, 1998, s.34). Omien kykyjen ja

vahvuuksien tunnistaminen tukee opiskelijan minäpystyvyyden ja motivaation muodostumista.

6.5 Yhteisö

Oppimisyhteisön merkitys korostui kaikissa haastateltavien nuorien vastauksissa. Yhteisö nousi esille niin yksittäisten kaverisuhteiden, -porukoiden kuin opettajankin kautta. Moni nuori kuvaili ryhmähengen ja luokan ilmapiirin olevan yleisesti hyvä. Nämä vaikuttivat muun muassa siihen, kuinka nuoren mielestä kouluun oli kiva tulla. Hyvään ilmapiiriin puolestaan vaikuttivat aikaisemmin esille tuotu rentous sekä kaverit ja opettaja.

Ainaki se, et täs on hyvä ilmapiiri ja muutenki täs on kavereit. (H1)

No meil on kiva ryhmä tai luokka ja siel on hyvä yhteishenki ja kaikki tulee toimee kaikkienkaa. (H3)

Mul on iha hyvä fiilis tulla tänne, tääl on ihan kivat luokkakaverit ja opettaja ja sellaset vaikuttaa aika paljo. (H5)

Ainaki mä koen et meil on hyvä luokkahenki ja sitte on just paljon kavereita luokalla, ni se vaikuttaa siihen et on kiva tulla kouluu. (H9)

Ilmapiirin lisäksi kaverit nousivat monessa vastauksessa tärkeimmäksi motivaation lähteeksi ja syyksi, miksi kouluun jaksaa tulla. Kavereiden koettiin antavan kannustusta opiskeluun.

Kaverit ja niiku et pääsee tekemää jotai koulujuttuja, (...), sellai koulumotivaatio ja kaverit. (H2)

Kaverit, ei tässä muuta kivaa oookkaa. Ei tää opiskelu itessä nappaa mut kaverit on se motivaation lähde. (H4)

No kaverinkaa on kiva tulla tietenki. (H5)

No ehkä se on vaa enemmän niiku eniten se ajatus, että pitää käydä koulussa ja pitää tulla, mutta sillee tottakai niiku kaverit ja semmonen ni ylipäänsä se et näkee ihmisiä ja on joku mihin mennä, mitä tehdä, ettei vaa makaa himassa koko päivää. (H9)

Nuoret kokivat opettajan ymmärtävyyden ja tuen tärkeäksi omissa opinnoissaan. Ymmärtävyyttä kuvailtiin silloin, jos opiskelijalla oli huono päivä, jolloin tehtävien teossa saatettiin soveltaa tai joustaa. Opettajan koettiin kannustavan opintoihin ja tehtävien tekemiseen, mutta ilman pakottamisen tunnetta. Nuoret toivat vastauksissaan esille, kuinka opettajalta on saanut apua aina tarvittaessa ja koettiin, että opettajalle pystyi puhumaan esimerkiksi mielenterveyden haasteista.

(...) Meidän opettaja, *nimi* on iha täydellinen tähän TUVA opettajaks, on just semmonen rento ja ei ehkä niiku pakota tekemää mitää jos on semmonen fiilis, et ei vaik pysty tehä jotai ryhmätehtävää tai ei pysty mennä luokan eteen, ni ketää ei pakoteta et aina on tosi semmonen et auttaa ja tukee jos tarvii. (H6)

(...) On mukava opettaja, joka tykkää auttaa ja niinku et sille voi olla iha avoin, jos on vaikka mieltä painaa (...) (H7)

(...) *opettajan nimi* kanssa varsinki työskentely on oikein kivaa, ku se joustaa just kaikessa esimerkiks, mut kuitenkin osaa olla tiukka (...) (H8)

Oppimisen kannalta oppilaan ja opettajan pedagoginen suhde on merkityksellinen. On tärkeää, että opettajalla on kykyä tulkita tilanteita ja ymmärtää oppilaan ajatuksia ja tunteita. (Halinen ym., 2016, s.204-205). Opettajalla on iso merkitys opiskelijan minäpystyvyyden ja motivaation vahvistamisessa. Opettajan kannustavalla palautteella, tuella ja onnistumisen kokemuksien avulla voidaan tukea nuoren minäpystyvyyden rakentumista. (Postareff, ym. 2021 s.42.)

Haastatteluissa yksi nuorista toi esille, kuinka vanhemmilta saatu hyvä palaute ja palkitseminen TUVA-opintojen hyvästä sujuvuudesta ovat olleet hänelle motivoivat tekijät. Toinen nuori puolestaan koki, että huoltajat eivät olleet tyytyväisiä hänen opiskeluunsa TUVA-koulutuksessa, koska opinnot eivät heidän mielestään edistäneet nuorta. Huoltajien vaikutusta motivaatioon ei kuitenkaan tuotu esille merkittävästi haastatteluissa.

6.6 Osallisuus

Haastatteluissa nousi esiin nuorten kokemus siitä, kuinka omiin opintoihin on pystynyt vaikuttamaan. Osallisuus tuli ilmi haastatteluissa eri tavoilla. Opiskelijat kertoivat saavansa vaikuttaa sekä opintoihin että koulupäivän kulkuun. Nuoret kuvasivat omiin opintoihin vaikuttamista siten, että YTO-opintojen suorittamisesta sai itse päättää. Opiskelun osallisuuteen vaikutti myös opiskelijoiden vaikutusmahdollisuudet siihen, miten tehtäviä he halusit itse toteuttaa. Nuoret saivat itse vaikuttaa esimerkiksi tehtävien teko järjestykseen tai korotettavan aineen valintaan ja sen tekemiseen.

(...) must on kiva et pystyy tehdä niit YTO-opintoja ja et pystyy vaikuttaa niihin omii opintoihi, et saa vähä ite päättää et haluaako tehdä YTO:ja ja et ei oo nii kivee hakattu. (H6)

(...) Mä tykkään meidän koulupäivistä, ku ei oo kokoaja semmost koulu-kouluu, vaa voi itekki päättää et mitä tekee, et seki on iha kiva. (H3)

Autonomiava tukeva ilmapiiri luokassa lisää opiskelijoiden motivaatiota (Salmela-Aro, 2018, s.17). Kouluissa on siirrytty itseohjautuvuuden suuntaan auktoriteettivetoisesta opetuksesta, jolloin oppilaalla on aktiivisempi rooli niin oppimisessa kuin sen suunnittelussa ja arvioinnissakin. Omien tavoitteiden asettaminen ja itse oivaltaminen onkin usein palkitsevampaa kuin tiedon vastaanottaminen passiivisesti. Itseohjautuvuuden tukemisessa tulee huomioida, että toiset nuoret ovat valmiimpia säätämään omaa toimintaansa kuin toiset. Liiallinen vapaus voi pahimmillaan ahdistaa, mutta parhaimmillaan vapaus ja vastuu motivoivat ja antavat itseluottamusta nuorelle. (Huttu & Heikkinen, 2020, s.137-139.) Vaikuttamisen kokemukset tulivat ilmi myös siinä, kuinka nuoret kokivat opettajan huomioivan heidän ajatuksiaan opinnoista. Osallisuuden mahdollisuudet koettiin opiskeluun innostavana tekijänä.

Saadaan tosi paljon, siis [opettaja] aina kyselee meiltä ja sitte aina on äänestyksiä tai ehdotuksia tai ideoita, että mitä tehdään. (H9)

6.7 Tavoitteet

Osalla nuorista oli selkeä tavoite, jota kohti nuori pyrki pääsemään opintojen aikana. Tämä tavoite toimi nuorille motivoivana tekijänä koulutuksessa. Tavoite koettiin erityisesti motivoivaksi tekijäksi silloin, kun tavoitteena oli perusopetuksen arvosanojen korottaminen. Arvosanojen korottaminen voi olla tarpeellista TUVA-koulutuksen aikana, jos se on tarpeellista esimerkiksi halutun jatko-opinto paikan saamiseksi. Oma jatko-opinto haave toimiikin usein myös tavoitteiden sanelijana, sillä sekä lukion että ammatillisen perustutkinnon yhteishaun valintaperusteisiin vaikuttaa peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo. Minäpystyvyys vaikuttaa siihen, millaisia tavoitteita nuori itselleen asettaa ja kuinka hän ponnistelee niiden eteen (Bandura, 1997, 35). Minäpystyvyys vaikuttaa siis myös siihen, millaiset tavoitteet opiskelija asettaa itselleen TUVA-koulutuksessa.

Numeroiden korotus, tai se tavoite. (H1)

No varmaa sille et voi ehkä nostaa jotain numeroita ja tälle ja näyttää omaa osaamista. (H3)

6.8 Oppivelvollisuus

Osa nuorista puolestaan koki, että koulussa käymiseen vaikutti oppivelvollisuutta säätelevä laki. Nuoret ajattelivat, että heidän oli pakko käydä koulussa ja se oli myös yksi syy, miksi kouluun tultiin. Ulkoisesti motivoitunut henkilö toimii tilanteen vaatimusten mukaan. (Vasalampi, 2017, s.55). Tässä tapauksessa oppivelvollisuus toimi ulkoisena vaatimuksena. Ulkoisen motivaation pohjalta toimiminen voi johtaa koulutuksen tavoitteiden välttelemiseen ja koulu-uupumukseen (Salmela-Aro, 2011, s.4.). Vaikkakin nuoret kokivat käyvänsä koulussa lain määräyksen pakosta, oli heillä myös muita motivoivia tekijöitä koulutuksessa.

(...) Mun oli pakko mennä opiskelemaan johonki. Mä olin puol vuotta ilman opiskelupaikkaa ja sitte mut laitettiin tänne TUVAalle ja täällä mä oon nyt sitte ollu. (H4)

Ehkä se, se et on pakko tulla kouluun, lain mukaa. (H1)

6.9 Motivaatiota laskevat tekijät

Haastatteluissa osa nuorista kuvaili oman motivaationsa laskemisen syitä. Syiksi nuoret kuvailivat omaa jaksamista, oppivelvollisuuden päättymistä ja opiskeluporukan muuttamista. Omaan jaksamiseen kerrottiin vaikuttaneen vuodenaika ja lukuvuoden ajankohta, jolloin opiskeluvuotta oli kulunut suurin osa. Moni nuori kertoi, että opettaja on tullut hyvin vastaan mielenterveyteen ja jaksamiseen liittyvissä asioissa. Yksittäistä syytä motivaation laskemiselle ei haastatteluissa nousut esille. Nuoret eivät kuitenkaan osanneet kertoa, mikä lisäisi innostusta opiskeluun tai omaa motivaatiota opinnoissa.

Varmaa tää niiku, ku me ollaa opiskeltu nii pitkää, tai sillee niiku, se alkaa pikkuhiljaa väsyttää, ni ehkä se. (H1)

No ehkä iha ekaks talvi, et mul on joku talvimasennus, et mä en jaksa tehdä mitää. (H3)

(...) Ei oo se sama poppoo mikä oli sillo alussa, ni ei oo se samalainen energia ja motivaatiota samalailla. (H4)

Puolikkaat koulupäivät saatettiin myös kokea turhauttavaksi, mutta nuoret eivät itse kertoneet niiden motivaatiota. Nuoret perustelivat kuitenkin puolikkaiden päivän turhauttavan, koska koulumatkan takia kouluun ei jaksettu tulla lyhyemmäksi aikaa tai silloin oli helpompaa jäädä kotiin nukkumaan. Itsenäisten tehtävien tekeminen koettiin haasteelliseksi kotona koska siellä oli paljon muutakin tekemistä, vaikka koulussa tehtävät onnistuisivatkin. Vaikka nuoret kokivat, että itsenäisten tehtävien tekeminen kotona ei ollut vaikeaa, koettiin, että niitä tehtäisiin mieluummin koulussa. Toisaalta ajateltiin, että itsenäiset tehtävät kotona ovat sopivia, jos niitä ei ole liikaa. Itsenäisiä tehtäviä oli kuitenkin aina mahdollista tulla suorittamaan koululle.

7 LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään usein validiteetin ja reliabiliteetin käsittein. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, onko tutkimuksessa tutkittu sitä mitä on luvattu. Reliabiliteetilla puolestaan tarkoitetaan tutkimustulosten toistettavuutta. Käsitteiden käyttöä on kuitenkin kritisoitu laadullisissa tutkimuksissa. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole yksiselitteisiä ohjeita, mutta tutkimusta voidaan arvioida kokonaisuutena. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Luku laadullisen tutkimuksen suhde luotettavuuskysymyksiin)

7.1 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tulee huomioida tutkimuksen kohde ja tarkoitus, omat sitoumukset tutkijana tutkimukseen, aineiston keruu, tutkimuksen tiedonantajat, tutkija-tiedonantaja-suhde, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi, tutkimuksen luotettavuus ja tutkimuksen raportointi. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Luku hyvä muistaa luotettavuuden arvioinnissa.) Näihin kaikkiin tutkimuksen luotettavuuden ulottuvuuksiin olen pyrkinyt tässä opinnäytetyön raportissa vastaamaan. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen peruslähtökohtana on tutkittavien luottamus tutkijoihin ja tieteeseen. Jotta luottamus säilyy, tulee tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisarvoa ja oikeuksia kunnioittaa (Tutkimustieteellinen neuvottelukunta, 2019, s.8.)

Aineistonkeruun aikana minulla oli aikaisempaa tietoa koulutuksesta sekä ennako-odotuksia siitä, mitä nuoret voisivat haastatteluissa vastata. Tunnistin nämä ennako-oletukset koko opinnäytetyön prosessin ajan. Tutkijana en antanut ennako-oletusten tai aikaisempien tietämyksen koulutuksesta vaikuttaa opinnäytetyön prosessiin, vaan keskityin teemahaastattelun kautta nousseisiin teemoihin. Opinnäytetyön aineisto on pienehkö ja haastattelut toteutettiin kahdella eri paikkakunnalla. Haastattelut suoritettiin vain yhden koulutuksenjärjestäjän TUVA-koulutuksessa, joten tuloksia ei voida yleistää koskemaan koko koulutusta. Haastatteluiden tulokset ovat vain pieni otanta, mikä aiheuttaa haasteita tutkimuksen luotettavuuteen. Opinnäytetyön haastatteluiden pieni

osallistujamäärä vaikuttaa tulosten yleistettävyyteen. Vaikka tuloksia ei voida yleistää koskemaan koko TUVA-koulutusta, ne tarjoavat silti arvokasta tietoa aiheesta.

7.2 Aineiston luotettavuus

Työskentelen Suomen Diakoniaopiston TUVA-ryhmässä työ- ja opiskeluvalmentajana. Vaikka en työskentele ryhmässä opettajan roolissa, olisi silti haastateltaville voinut mahdollisesti tulla sellainen olo, että kyseessä on koulutehtävä. Kerroin jokaiselle haastateltavalle useammassa haastattelun eri vaiheessa opinnäytetyöhön osallistumisen vapaaehtoisuudesta sekä haastattelun olevan osa opintojani. Vaikka haastattelut tapahtuivat koulupäivän aikana kouluympäristössä, niin jokainen haastateltava halusi vastata omasta tahdostaan ja olla osana opinnäytetyön tutkimusta. Lapsia ja nuoria haastateltaessa valtasuhde on aina läsnä tutkijan ja haastateltavan ikäeron takia sekä tutkijan ja aikuisen roolin sisältyvän vallan takia. Haastattelussa tuleekin pyrkiä siihen, että haastateltavan ja haastattelijan suhde olisi mahdollisimman tasavertainen. (Kallinen & Pirskanen, 2022, s.134.)

Aineiston keruuseen osallistui nuoria kahdesta eri TUVA-ryhmästä. Olin kolmelle nuorelle haastattelijana entuudestaan tuttu. Tämä on voinut vaikuttaa osaan haastatteluiden vastauksista, sillä olin haastatteluiden aikana myös koulussa työskentelevä aikuinen. Nuoret ovat voineet jättää jotain asioita kertomatta, koska ovat olettaneet, että olen tiennyt heistä jo entuudestaan tai he eivät ole halunneet jakaa tietoa tutulle aikuiselle. Toisaalta nuorten on voinut olla helpompaa vastata kysymyksiin, kun haastattelijana on ollut tuttu ihminen. Lapsia ja nuoria tutkiessa on esitetty, että olisi ihanteellista, jos he saisivat tutustua tutkijaan jonkin verran ennen haastattelua (Kallinen & Pirskanen, 2022, s.196). Vaikka olin molemmissa ryhmissä esitellyt itseni ennen haastattelua, niin tämän lisäksi aloitettiin lämmittelykysymyksillä, jotta nuorelle tulisi haastattelun aikana mahdollisimman turvallinen olo vastata kysymyksiin.

Jokaisen haastattelun alussa muistutin nuorta tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja mahdollisuudesta perua osallistuminen tutkimukseen missä tutkimuksen vaiheessa tahansa. Kerroin haastatteluiden alussa myös haastattelun etenemisestä ja haastattelun äänityksestä. Kerroin myös uudestaan opinnäytetyöprosessista ja siihen liittyvästä tutkimusaineiston käsittelystä. Tietosuoja turvaa tutkittavien luottamusta. Tutkimuksessa huomioitiin tietojen minimointi, eikä haastatteluissa kerätty haastateltavien henkilötietoja. (Tietosuojavaltuutetun toimisto, i.a.) Haastattelut litteroitiin ja samalla tiedot anonymisoitiin, eli litteroidusta tekstistä jätettiin pois kaikki haastateltavien tunnistavuuteen liittyvät tiedot. Nauhoitetut ja litteroidut haastattelut olivat henkilökohtaisella tietokoneellani salasanan takana koko prosessin ajan.

7.3 Eettisyys

Suomessa valtakunnallisella tutkimuseettisellä neuvottelukunnalla on ohjeet ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista ja ihmistieteiden eettisestä ennakoarvioinnista Suomessa. Eettisiä periaatteita noudatetaan riippumatta siitä, minkä ikäisiä tutkitaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s.9–11.) Opinnäytetyössä eettisyys on yksi keskeinen osa tieteellistä ajattelua ja toimintaa ohjaavista periaatteista. Tässä opinnäytetyössä olen toiminut hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, mikä tarkoittaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimuksen kaikissa vaiheissa (Vuori, i.a.). Eettisyys on ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa hyvinkin konkreettista. Eettisyyttä punnitaan tilanteissa, joissa tutkittavat kohdataan ja kuinka heistä koskevista tutkimustuloksista kirjoitetaan. (Vuori, i.a.)

Alaikäisten haastatteluja sävyttää erityinen sensitiivisyys tutkimusaiheesta riippumatta. Lapset ja nuoret ovat oman elämänsä asiantuntijoita, mutta silti haavoittuvainen ihmisryhmä. Haavoittuvaksi määritellään ihmisryhmät, jotka ovat riippuvuussuhteessa tai valta-asemallaan tavalla tai toisella alisteisessa asemassa. Ihmisen elämäntilanne tai -muutos voi määrittää haavoittuvaksi. (Kallinen & Pirskanen, 2022, s.201–202.) Lapsia ja nuoria haastateltaessa voi tulla ilmi asioita, jotka vaativat tutkijalta toimenpiteitä, esimerkiksi tilanteet, joissa on paljastunut

lastensuojelun tarvetta. Eettisesti toimiva tutkija pohtii erityistilanteita etukäteen ja selvittää miten hänen tulee lain mukaan toimia. Lisäksi tutkijan tulee pohtia ennen haastatteluja, kuinka kohdata voimakkaita tunteita ja mihin haastateltavan voi tarpeen mukaan ohjata jatkotyöstämistä varten. Lisäksi tutkijan tulee huolehtia hänen omasta jaksamisestaan. (Laukkanen, ym., 2018, 75–86.) Haastattelussa ei tullut ilmi tällaisia tilanteita, joissa olisi ollut tarvetta jatkotoimenpiteille. Haastateltavilla nuorilla oli itsellään tiedossa opiskeluterveydenhuollon palvelut, joten tarvittaessa olisi heidät voinut jatkotyöstämistä varten ohjata esimerkiksi kuraattorin tai psykologin palveluihin.

Alaikäisen ollessa täyttänyt 15 vuotta, tutkimukseen osallistumiseen riittää hänen oma suostumuksensa. Huoltajia tulee kuitenkin informoida tutkimuksesta. Alaikäiselle tulee antaa tietoa tutkimuksesta tavalla, jolla hän pystyy sen ymmärtämään (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 11). Jotta nuorille tuli varmasti selkeä käsitys opinnäytetyön tarkoituksesta, kerroin heille omista opinnoistani ja opinnäytetyöprosessista. Kaikkien haastatteluun osallistuneiden nuorien huoltajille lähetettiin haastattelusta tiedote Wilma-tietojärjestelmässä. (LIITE 2) Eettisten periaatteiden mukaisesti, tässä opinnäytetyössä on kunnioitettu tutkittavien itsemääräämisoikeutta, ihmisarvoa, yksityisyyttä ja muita oikeuksia. Yleinen eettinen periaate on, että tutkittavina oleville ihmisille, yhteisöille ja muille tutkimuskohteille ei aiheudu tutkimuksesta merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja. (Vuori, i.a.).

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Motivaatio ja minäpystyvyys

Motivaatio, minäpystyvyys ja kokemukset koulutuksesta linkittyvät vahvasti toisiinsa. Näin ollen, tutkimuksen analyysiä tehdessä oli vaikea erottaa motivaation ja minäpystyvyyden kokemuksia toisistaan. Esimerkiksi motivaatio vastaa siihen kysymykseen, miksi ihminen asettaa itselleen tietynlaisia tavoitteita (Malmberg & Little, 2005, s.128). Toisaalta nuoren kokemus minäpystyvyydestä muokkaa hänen tavoitteitaan (Bandura, 1997, s.35). Positiiviset kokemukset koulutuksesta vaikuttivat myönteisesti siihen, kuinka nuori oli esimerkiksi motivoitunut sitoutumaan koulutukseen. Motivoivia tekijöitä oli vaikeaa erottaa sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Nuori saattoi kuvailla motivoivaksi tekijäksi esimerkiksi hänen oman tavoitteensa, joka oli numeroiden korottaminen. Ulkoinen motivaatio voi tässä tapauksessa olla siis arvosana tai ulkopuolisten ihmisten odotuksiin vastaaminen. Toisaalta sisäisenä motivaationa voi tässä tapauksessa toimia tavoite jatko-opiskelupaikasta tai halu oppia. Vaikka haastatteluissa nousi selkeä ulkoinen tai sisäinen motivaatio, oli silti nuorella myös muita motivoivia syitä koulutuksessa. Näin ollen, ei vastauksista myöskään voinut päätellä, että nuori olisi ollut koulutuksessa vain ulkoisen tai sisäisen motivaation takia.

Nuoruudessa ikäsidonnaudessa ympäristössä ystävien ja kavereiden merkitys korostuu ja sosiaalisen säätelyn vuoksi nuoret usein jakavat samat tavoitteet ystäviensä kanssa. (Salmela-Aro & Nurmi, 2017, s. 34–35.) Opinnäytetyön tuloksissa voidaankin nähdä, että kavereiden merkitys korostui vastauksissa. Nuoret eivät kuitenkaan nostaneet esille, että omiin tavoitteisiin tai jatko-opintopaikan valintaan olisi vaikuttanut opiskelukavereiden kanssa jaetut tavoitteet. Tämä voi toisaalta olla myös tiedostamatonta, kuinka ystävien mielipiteet ja ajatukset vaikuttavat omien tavoitteiden muokkautumiseen. Kaverisuhteiden tärkeä merkitys on kuitenkin nuoruudessa isossa roolissa, joten ryhmäytymisen merkitys on TUVA-koulutuksessa erityisen tärkeää. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn tuloksista noin 21% perusopetuksen 8. ja 9. luokalla olevista tytöistä, 20% lukiossa ja 26% ammatillisissa oppilaitoksissa olevista tytöistä kokivat itsensä yksinäiseksi melko

usein tai jatkuvasti. Tytöillä yksinäisyyden kokemus oli yleisempää kuin saman ikäisillä pojilla. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2023.) Nuoret nostivatkin tutkimuksessa esille opiskeluyhteisön ja yhteenkuuluvuuden tärkeyden. Vuoden 2022 Pisa-tutkimuksen tulosten mukaan, koronapandemian jälkeen oppilaiden tunne yhteenkuuluvuudesta kouluyhteisöön oli voimistunut vuoteen 2018 verrattuna (Hiltunen, ym., 2023, s. 136).

Banduran (1994) mukaan minäpystyvyyteen voidaan vaikuttaa neljän eri tekijän kautta. Minäpystyvyyteen voidaan vaikuttaa onnistumisten, mallien, sosiaalisen tuen ja fysiologisten tekijöiden kautta (Aubrey & Riley, 2019 s.142-143). Kannustus eli sosiaalinen tuki on myös yksi minäpystyvyyteen vaikuttava tekijä. Sosiaalisen tuen merkitys tuli vastauksissa esille kavereiden tärkeyden korostamisena, mutta myös opettajan merkitystä koulutuksessa nostettiin esille. Opettajan toiminnalla, opetusmenetelmillä ja vuorovaikutuksella on merkittävä rooli luokan ilmapiiriin muodostumisessa ja oppilaiden motivaation synnyssä, kasvussa ja ylläpitämisessä (Salmela-aro, 2018, s.17).

Siihen nähden kuinka paljon kotiympäristö voi vaikuttaa nuoren motivaatioon, opinnäytetyössä vain muutama toi esille huoltajien kannustuksen opintojen aikana. Eräs nuorista kertoi, että mahdolliset huoltajilta saadut palkkiot onnistumisista ovat nostaneet hänen motivaatiotaan TUVA-koulutuksessa. Nuoren motivaatioon voivat siis vaikuttaa huoltajien asenne ja kannustus koulutusta kohtaan. Nuoret, joiden vanhemmat seuraavat ja tukevat koulunkäyntiä ja odottavat nuorelta ponnistelua, ovat myös motivoituneimpia ja menestyvämpiä koulussa. Nuoren yrittämistä tulisi arvostaa ja edistymisen huomata, sillä toimintaa ohjaa se, kuinka tärkeät henkilöt siihen reagoivat. Huoltajien sitoutuminen koulunkäyntiin voi auttaa nuorta uskomaan opiskelun merkityksellisyyteen ja omaan kyvykkyyteen. Nuori vielä etsii omia arvojaan ja motiivejaan, jolloin vanhempi yrittää tehdä niitä nuorelle näkyvämmäksi. Puolestaan huoltajan epäilevä asenne koulutusta ja opetusta kohtaan voi vaikuttaa nuoren motivaatioon ja arvostukseen koulutuksessa. (Huttu & Heikkinen, 2020, s.150–158.)

8.2 Motivaatiota laskevat tekijät

Tutkimustulokset ovat osoittaneet, että suomalaislasten- ja nuorten motivaatio koulutyötä kohtaan on ollut vertailumaihin verrattuna heikompaa. Tutkimustuloksissa on myös todettu suomalaislasten luottavan itseensä oppijoina vähemmän kuin vertailumaissa. (Huttu & Heikkinen, 2020, 149.) Haastatteluissa ei noussut yksittäistä teemaa motivaation laskemisen syyksi. Vastauksista kuitenkin käy ilmi, että motivaation laskemiseen vaikutti muun muassa nuoren oma jaksaminen. Jaksamiseen kerrottiin vaikuttaneen vuodenaika ja opintojen kesto. On tärkeää tunnistaa nuoren jaksamisen haasteet ja vastata nuoren tarpeisiin, ennen kuin opiskelija alkaa kokea uupumusta. Koulu-uupumus on opiskeluun liittyvä pitkittynyt stressioireyhtymä. Koulu-uupumus näkyy esimerkiksi uuvuttavana väsymyksenä, kyynisinä tuntemuksina opiskelua kohtaan sekä riittämättömyyden tunteina. Koulu-uupumuksen kehittymistä tulisi ennalta ehkäistä, sillä se voi lisätä syrjäytymisen riskiä. (Salmela-Aro, 2011, s. 5.)

Opiskelukyky on opiskelijan työkykyä, johon vaikuttaa monet eri tekijät kuten omat voimavarat. Omiin voimavaroihin liittyvät terveys ja terveystyöttyminen, sosioemotionaaliset taidot, kognitiiviset taidot, sosiaaliset suhteet, identiteetin kehitys sekä elämäntilanne ja olosuhteet. (YTHS, 2022.) TUVA-opintojen tavoitteena on saavuttaa opiskeluvalmiudet, joiden avulla opiskelija pystyy suoriutumaan toisen asteen opinnoista. Opiskeluvalmiuksissa onkin tärkeää myös huomioida esimerkiksi omien voimavarojen tunnistaminen ja niihin vaikuttavat tekijät. Myös opiskelijan kokemus omista kyvyistä eli minäpystyvyys vaikuttaa siihen, kuinka opiskelija yrittää jaksaa haastavimmissakin tilanteissa. (Bandura, 1977, 79–80) Minäpystyvyyden vahvistamisen avulla voidaan siis vahvistaa opiskelukykyä, sillä se kannattelee opiskelijaa hänen kokiessaan haasteita. TUVA-koulutuksen tavoitteiden lisäksi tavoitteena tulisikin olla myös nuoren minäpystyvyyden tukeminen, joka kannattelee nuorta elämässä eteenpäin.

Haastatteluiden vastaukset olivat paikoitellen ristiriitaisia. Nuori saattoi esimerkiksi tiedostaa opiskelun tärkeyden ja koki, että TUVA-koulutuksessa voisi olla enemmänkin opiskelua ja tehtäviä. Samaan aikaan nuori oli kuitenkin tyytyväinen rauhallisemmasta opiskelutahdista, eikä halunnut itse tehdä opiskelutehtäviä

enempää. Itsenäisten tehtävien ei haastatteluissa suoranaisesti kerrottu laskevan motivaatiota, mutta kotona suoritettavat itsenäiset tehtävät eivät myöskään motivoineet nuoria opiskelemaan. Itsenäisten tehtävien sijaan, moni nuori koki, että tekisi tehtäviä mieluummin kouluympäristössä. Koulussa opiskelemista perusteltiin sillä, että kotona tehtäviin oli vaikeampaa keskittyä. Toisaalta nuorten kertoma viihtyminen koulu yhteisössä vaikutti varmasti haluun tulla työskentelemään kouluympäristöön.

8.3 Oppivelvollisen kokemukset TUVA-koulutuksessa

Koulutukseen on jatkuva haku ja tutkimukseen osallistuneet nuoret olivat opiskelleet ryhmässä eripituisia aikoja haastattelujen aikana. Kaikki nuoret olivat kuitenkin olleet koulutuksessa vähintään yli kaksi kuukautta, ja heillä oli jo arvokasta kokemusta koulutuksesta siltä ajalta. Toisaalta nuorilla saattoi olla hyvin eripituiset kokemukset koulutuksesta, sillä toiset olivat olleet koulutuksessa jo yli seitsemän kuukauden ajan. Tuloksissa ei otettu huomioon sitä, mitä nuori oli opiskellut tai tehnyt ennen koulutuksen aloittamista. Osa nuorista kertoi haastatteluissa tulleensa TUVA-koulutukseen suoraan peruskoulusta. Osa puolestaan kertoi aloittaneensa opiskelun alalla, johon ei ollut tyytyväinen ja sen jälkeen siirtynyt TUVA-koulutukseen. Siirtymävaiheessa koulutuksesta toiseen opiskelijalla saattoi olla myös pidempi ajanjakso ilman koulupaikkaa. Nuori saattoi olla hakeutunut koulutukseen vapaaehtoisesti tai hänet oli osoitettu koulutukseen oppivelvollisena. Erilaiset taustatekijät toivat vastauksiin monipuolisia näkökulmia, koska nuoret tulivat koulutukseen erilaisista lähtökohdista.

Taustatekijät ovat voineet vaikuttaa nuoren kokemukseen ja motivaatioon koulutusta kohtaan niin negatiivisesti kuin positiivisestikin. Epäonnistumisen kokemukset aikaisemmissa opinnoissa ovat voineet heikentää nuoren minäpystyvyyttä (Aubrey & Riley, 2019 s.142). Heikko minäpystyvyys voi vaikuttaa nuoren motivaatioon myös TUVA-koulutusta kohtaan. Heikko minäpystyvyys vaikuttaa siihen, kuinka nuori asettaa itselleen tavoitteita ja motivoituu ponnistelemaan niiden eteen (Bandura, 1997, s.35–39). Taustatekijöiden myötä nuorilla saattoi olla myös hyvin erilaiset tarpeet ja tavoitteet koulutukseen, mikä toisaalta kertoo

myös koulutuksen monipuolisuudesta. Nuorten kokemukset opinnäytetyön tuloksissa kertovatkin hyvin siitä, kuinka moninaisista taustoista huolimatta nuoren tarpeisiin on pystytty vastaamaan. TUVA-koulutusta edeltävästä VALMA-koulutuksesta tehdyssä tutkimuksessa voi huomata, kuinka erilaisista taustoista opiskelijat olivat hakeutuneet VALMA-koulutukseen. Tutkimustuloksissa nostetaan kuitenkin esille, että perusopetuksen hakuvuonna päättäneet nuoret näyttivät hyötyneen eniten VALMA-koulutuksesta. (Salonsaari & Aunola, 2016, s. 15, s. 46)

TUVA-koulutuksen tavoitteena on saavuttaa opiskeluvalmiudet, jotta opiskelija voi hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen (Opetushallitus, 2002-b). Opinnäytetyön tuloksissa kaikki nuoret kertoivat TUVA-koulutuksen vaikuttaneen tai varmistaneen omia tulevaisuuden jatko-opintokoulutuksen suunnitelmia. Syrjäytymisriskin ehkäisemisen kannalta toisen asteen koulutuspaikan löytämisellä voi siis olla suuria vaikutuksia. Toisaalta tämä ei takaa sitä, ettei nuori lopeta opintoja kesken kaiken oppivelvollisuuden päätyttyä. Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena on muun muassa lisätä osaamista ja kouluttautumista kaikilla koulutusasteilla, vähentää oppimiseroja, lisätä koulutuksellista tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja nuorten hyvinvointia. Jos oppivelvollinen ei hakeudu koulutukseen tai ei saa koulupaikkaa hänelle voidaan osoittaa TUVA:sta opiskelupaikka (Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.-a). Nuori voi ohjautua TUVA-koulutukseen myös silloin, jos toisen asteen opinnot syystä tai toisesta keskeytyvät. TUVA onkin avain asemassa siinä, kuinka nämä nuoret motivoidaan opintoihin ja toisen asteen koulutukseen hakeutumiseen. Koulutuksen ja vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaminen on havaittu olevan syrjäytymiseltä suojaava tekijä. (Goman & Rumpu, 2021, s. 55.)

Kalliola (2023) on opinnäytetyössään tutkinut TUVA-opiskelijoiden tuen tarpeita. Opinnäytetyön kartoituksessa tulee esille viisi erilaista ryhmää, jotka kuvaavat erilaisia tuen tarpeita. Tämä kuvaa mielestäni hyvin sitä, kuinka moninaiset tarpeet nuorilla on. Tukea tarvitsevat opiskelijat tarvitsevat monialaista tukea, sillä onnistumisen kannalta ei pelkästään TUVA-opettajan tuki välttämättä riitä. Tämä vaatii vahvaa monialaista yhteistyötä opiskelijahuollon, opinto-ohjaajan, erityisopettajan, etsivän nuorisotyön ja muun koulun henkilökunnan kanssa.

Koulutuksen järjestäjiltä tämä voi vaatia myös resurssien kohdentamista ja mahdollisesti henkilöstön lisäämistä. On tärkeää, että tuen tarpeiden huomioiminen tapahtuu mahdollisimman aikaisin, jotta opiskelija saa tarvitsemansa tuen heti opintojen alusta alkaen. Näin ollen voidaan paremmin mahdollistaa opiskelijan onnistuminen hänen tavoitteissaan. Onnistumisen kokemuksilla voidaan puolestaan tukea nuoren minäpystyvyyden tunnetta (Halinen ym, 2016, s. 88).

Haastatteluun osallistuneista yhdeksästä nuoresta, kahdeksan kertoi saaneensa peruskoulussa erityisopettajan tukea tai pienryhmäopetusta opinnoissaan. Vaikka tässä opinnäytetyön tutkimuksessa ei tutkittu nuorten tuen tarpeita, on mielestäni tieto kuitenkin tärkeä osa opinnäytetyön tuloksia. Jatko-tutkimuksissa tämä tieto olisi hyvä huomioida. Nuorten aikaisemmat koulukokemukset voivat vaikuttaa heidän opiskelumotivaatioonsa ja minäpystyvyyteen. Koulutusta järjestäessä on tärkeää huomioida nuorten aikaisempi tausta ja mahdolliset tuen tarpeet. TUVA-koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle hänen tarvitsemansa opiskeluvälit, jotta hänellä on mahdollisuus hakeutua jatko-opintoihin. Aikaisemmat tuentarpeet heijastuvat siis myös vahvasti TUVA-koulutukseen ja opiskelijan tarpeisiin siellä. Kouluterveydenhuollon tuki on myös tärkeä suojaava tekijä koulu-uupumuksen ehkäisemisellä ja sen kroonistumisella (Salmela-Aro, 2011, s.4). Tuen tarpeessa tuleekin huomioida myös nuoren kertoman motivaation laskuun vaikuttava jaksaminen ja tarvittaessa ohjata opiskelijaa koulun opiskeluhoon piiriin.

Nuorten kokemukset koulutuksesta vaihtelivat paljon riippuen siitä, oliko nuorella tavoitteena nostaa peruskoulun arvosanoja vai oliko hän hakeutunut TUVA-koulutukseen muusta syystä. TUVA-koulutuksessa jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma, joka suunnitellaan opiskelijan tavoitteiden ja tarpeidensa mukaisesti (Opetushallitus, i.a. -b). Tuloksissa nuoret kokivat tärkeäksi motivoivaksi tekijäksi opiskeluyhteisön ja sosiaaliset suhteet. Opettajalla on ratkaiseva merkitys siinä, kuinka koulutusta toteutetaan huomioiden TUVA-opiskelijoiden yksilölliset polut, mutta tulosten perusteella nuorilla on myös tarvetta yhteisöllisyyteen ja yhdessä toimimiseen. Työ- ja opiskeluvälimentajana miun tulee myös pohtia tätä omassa työssäni, sillä vämentajana nuoren motivoiminen koulutukseen on tärkeässä roolissa.

9 POHDINTA

Tämä opinnäytetyön prosessi oli itselleni aivan uudellinen, sillä aikaisemman toiminnallisen opinnäytetyöni toteutin yhdessä parin kanssa. Tällä kertaa tein opinnäytetyön yksin ja laadullisen tutkimuksen toteuttaminen oli itselle uutta. Prosessi on vaatinut itseltäni pitkäjänteisyyttä ja kärsivällisyyttä. Opinnäytetyön tekeminen on tapahtunut pääsääntöisesti koko-aikaisten töiden ohella ja tämä toisen tekemiseen omanlaiset haasteensa. Opinnäytetyöprosessissa oli ajoittain pidempiäkin taukoja ja aikataulutus venyi suunniteltua pidemmäksi. Koko prosessin ajan itselleni on ollut tärkeää opinnäytetyöryhmän säännöllinen kokoontuminen. Kuukausittaiset webinaarit saivat yrittämään pysymään aikataulussa ja opettajien sekä opiskelijakollegoiden tuki prosessissa on ollut itselleni merkittävä.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys tarkentui vielä haastatteluiden jälkeen. Teoreettisessa viitekehyksessä motivaation lisäksi tärkeäksi tekijäksi nousi minäpystyvyys, joka vaikuttaa vahvasti motivaatioon. Opinnäytetyötä tehtäessä huomasin, että minäpystyvyyttä on nuorilla tutkittu Suomessa hyvin vähän. Haastattelukysymyksiin olisi voinut vielä lisätä suurempia kysymyksiä minäpystyvyyteen liittyen, sillä minäpystyvyyttä voi olla vaikea sanoittaa. Tutkimusaineisto jäi paikoitellen suppeaksi, kuten esimerkiksi minäpystyvyyden osalta. Nuoret toivat vastauksissaan kuitenkin esille erilaisia onnistumisen kokemuksia. Banduran (1994) mukaan minäpystyvyyttä tukevat tilanteiden hallinnan kokemuksilla (mastery experience) kun taas puolestaan epäonnistumiset heikentävät sitä. (Aubrey & Riley, 2019 s.142.) Näin ollen, TUVAn koulutuksen aikana koetut onnistumiset ovat voineet vahvistaa nuoren minäpystyvyyttä.

Vaikka olin mielestäni tehnyt teemahaastattelun haastattelurunkoon riittävästi kysymyksiä, olisi niitä silti voinut olla vielä enemmän. Haastattelukysymyksien lisäksi haastatteluiden aikana kysyin tarkentavia kysymyksiä, sillä vastaukset saattoivat olla hyvin lyhytsanaisia. Tarkentavilla kysymyksillä pyrin saamaan laajempia perusteluita nuoren vastaukseen. sillä nuorten vastaukset jäivät usein lyhyeksi. Haastatteluihin olisi voinut pohtia erilaisia tapoja, joilla aineistoa olisi voinut rikastaa kuten esimerkiksi tarinallisuutta tai toiminnallisuutta. Mukaan haastatteluun olisi voinut ottaa esimerkiksi TUVAn koulutuksen osista muodostuvan

kuvan (Opetushallitus, 2022-b). Visuaalisen kuvan avulla nuoren olisi voinut olla helpompaa hahmottaa TUVA:n sisällöt ja näin ollen avata koulutuksen osien kautta omia kokemuksia opintojen sisällöistä ja omiin opintoihin liittyvistä valinnoista.

Moni nuori kertoi häntä motivoivien tekijöiden olevan syynä siihen, miksi kouluun tultiin. Motivoivat tekijät, kuten esimerkiksi kaverit, vaikuttivat siis koulussa käymiseen ja läsnäoloon. Koulussa toimivien aikuisten tulisikin reagoida esimerkiksi lisääntyneisiin poissaoloihin mahdollisimman nopeasti. Nuoren kanssa on hyvä pysähtyä pohtimaan, mistä poissaolot johtuvat ja onko motivaation puutteella siihen vaikutusta. Nuoret kuvailivat muun muassa opintojen hyödyllisyyden tai oman tavoitteen olevan heille motivoiva tekijä. Opettaja onkin tässä merkittävässä roolissa, millaisia yksilöllisiä ratkaisuja opiskelijan kanssa tehdään ja kuinka tavoitteet koulutukselle tuodaan näkyväksi. Opettajan tulee auttaa opilasta realististen mutta tarpeeksi haastavien tavoitteiden asettamisessa (Hallinen, ym., 2016, s. 86). Tuloksissa tulee ilmi, kuinka erilaiset tekijät motivoivat ja kuinka eri tavoin motivoituneita nuoret olivat opiskeluun ja koulutukseen. Onkin tärkeää pohtia, millä tavalla eri tavoin motivoituneet nuoret tunnistetaan ja huomioidaan, jotta heidän opintojaan voidaan tukea parhaalla mahdollisella tavalla. TUVA-koulutusta voidaan suorittaa enintään 38:ssa viikossa eli 1 vuodessa, mutta opinnoissa voi olla lyhyemmänkin ajan. (Opetushallitus, i.a. -b). Nuori, jolla ei ole motivaatiota TUVA-opintoihin, voidaan mahdollisuuksien mukaan ohjata jatko-opintoihin joustavasti. Opettajien tulisi huomioida myös tämä opiskelijan yksilöllistä suunnitelmaa laatiessa. Jos siirtyminen jatko-opintoihin ei onnistu aikaisemmin, on opettajalla yhdessä nuoren kanssa mahdollisuus laatia TUVA-koulutukselle tavoitteet niin, että ne ovat motivoivat opiskelijaa opintoihin myös TUVA-koulutuksessa, esimerkiksi ammatillisten opintojen tai lukio-opintojen suorittaminen jo TUVA:n aikana.

Jos haastattelut olisivat olleet vielä myöhemmin keväällä, olisi suurimmalla osalla nuorista ollut kokemus kokonaisesta TUVA-vuodesta. Tämä olisi voinut vaikuttaa siihen, kuinka nuoret kertoivat heidän kokemuksistaan. Haastatteluiden kaikki nuoret kertoivat TUVA-koulutuksen vaikuttaneen jollain tavalla tulevaisuuden suunnitelmiin jatko-opintojen osalta. Tämä on merkittävä tieto, kun pohditaan

uuden koulutuksen paikkaa koulutusjärjestelmässä. Koulutuksesta olisi hyvä tehdä pitkittäistutkimusta. Jatkotutkimuksena voisikin tutkia sitä, kuinka koulutuksen käynyt nuori jatkaa opintojaan toisen asteen koulutukseen ja miten he peilaavat TUVA-koulutusta jälkeenpäin. Onko esimerkiksi TUVA-koulutuksen aikana löydetty ala ollut itselleen mieluisa tai onko TUVA-koulutuksena hankittuja opiskelunvalmiuksia pystytty hyödyntämään jatko-opinnoissa?

Opinnäytetyön haastattelut tehtiin ensimmäisen TUVA-vuoden aikana, jolloin koulutusta järjestettiin vasta ensimmäistä kertaa. Työni kautta tiedän, että koulutus on hakenut muotoaan ja sitä on kehitetty jatkuvasti. Koulutuksesta tullaan tekemään jatkossa tutkimusta enemmän ja tiedon lisääntyessä voi koulutuksen järjestämistavat vielä muuttaa muotoaan. Mielestäni kuitenkin tärkeimmässä roolissa koulutuksessa on nuori. Tutkimustulokset osoittavat, että nuorilla on monipuolisia näkemyksiä ja kokemuksia koulutuksesta. Nuoret toivat esille koulutukseen liittyviä ajatuksia siitä, mikä koulutuksessa oli tärkeää, mikä heitä motivoi ja toisaalta mikä heidän motivaatiotaan laski. Nuorten oli kuitenkin vaikeaa sanoittaa mikä motivaatiota nostaisi tai kuinka koulutusta voitaisiin vielä kehittää. Voi olla, että nämä kysymykset olisivat vaatineet pidempää ja pohdiskelevampaa työskentelyä nuorten kanssa. Nuoret kuitenkin toivat tutkimustuloksissa tärkeitä kokemuksia ja ajatuksia koulutuksesta. Nuoren äänen tulisikin päästä kuuluviin koko TUVA-vuoden aikana.

LÄHTEET

- Aubrey, K. & Riley, A. (2019) Understanding & using educational Theories. SAGE.
- Bandura, A. (1977). Social Learning Theory. Prentice Hall.
- Eskola, J. & Suoranta J. (1998). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3. painos. Vastapaino.
- Euroopan Komissio. (2017). Compulsory education in Europe 2017/18. Eurydice facts and figures. Luxembourg: Publications Office of the Europe Union.
- Goman, J & Rumpu, N. (2021). Siirtyminen jatko-opintoihin. Teoksessa K. Kunttu, A. Komulainen, S. Kosola, N. Seilo, T. Väyrynen (toim.), Opiskeluterveys (2. p., s. 54–57). Oy Duodecim.
- Halinen, I., Hotulainen, R., Kauppinen, E., Nilivaara, P., Raami, A. & Vainikainen M-P., (2016) Ajattelun taidot ja oppiminen. PS-kustannus.
- Helander, J. & Kosola, S. (2021) Opiskelun haasteen toisen asteen koulutuksessa. Teoksessa K. Kunttu, A. Komulainen, S. Kosola, N. Seilo, T. Väyrynen (toim.), Opiskeluterveys (2. p., s. 43-45). Oy Duodecim.
- Helsingin kaupunki. (2021). Oppivelvollisuuden laajentaminen. Saatavilla 14.1.2023 <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kasvatus-ja-koulutus/perusopetus/mita-peruskoulun-jalkeen/oppivelvollisuuden-laajentaminen/>
- Hilli, P., Ståhl, T., Merikukka. M., & Ristikari, T., (2017) Yhteiskuntapoliitikka 6. THL. Syrjäytymisen hinta- case investoinnin kannattavuuslaskelmasta. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135714/YP1706_Hilliy m.pdf?sequence=2
- Hiltunen, Ahonen, Hienonen, Kauppinen, Kotila, Lehtola, Leino, Lintuori, Nissinen, Puhakka, Siren, Vainikainen, Vettenranta, (2023.) Pisa 2022 Ensituloksia. Saatavilla 19.3.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165295/OKM_2023_49.pdf

- Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2011). Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Huttu, T. & Heikkinen, K. (2020) Pää kylmänä – Näin tuet teiniä aivojen itsenäistymistä. WSOY.
- Juhila, K. (i.a.) Teemoittelu. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
Saatavilla 12.5.2023 Teemoittelu - Tietoarkisto (tuni.fi)
- Juuti, P & Puusa, A. (2020). Johdanto. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. (2020). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus.
- Kallinen, K., & Pirskanen, H. (2022). Lasten ja nuorten tutkimushaastattelu. Gaudeamus.
- Kalliola, T. (2023) TUVA-koulutus opiskelukyvyn tukijana. Saatavilla 24.3.2024 www.theseus.fi/handle/10024/805560
- Kiiveri, L., Peltomaa, I. & Toivanen, J. (2014) Nivelvaihtely ja keskeyttämisen ehkäisy. Teoksessa S. Määttä, L. Kiiveri, & L. Kairaluoma (toim.), Otetta opintoihin (s. 82–97). Niilo Mäki insituutti.
- L 1214/2020. Oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214. Oppivelvollisuuslaki 1214/2020 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®
- L 1215/2020. Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta. 30.12.2020/1215. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201215>
- Laukkanen, T., Pekkarinen, E. & Vilmilä, F., (2018) Nuorisotutkimuksen etiikka. Teoksessa T. Kiilakoski & P. Honkatukia (toim.), Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä (s. 75–97). Vastapaino.
- Lerkkanen, M-K. & Pakarinen, E., (2018) Opettajan merkitys oppimismotivaatiolle. Teoksessa Salmela-Aro Katariina (Toim.), Motivaatio ja oppiminen. (s. 181–196). PS-kustannus
- Malmberg, L-E & Little T. D. (2005) Nuorten koulumotivaatio. Teoksessa Salmela-Aro, K. & Nurmi, J-E. (Toim.), Mikä meitä liikuttaa: motivaatiopsykologian perusteet. (s.127-144). PS-kustannus
- Nurmi, J-E. & Salmela-Aro, K. (2005). Motivaatio elämänkaaren siirtymissä. Teoksessa Salmela-Aro, K. & Nurmi, J-E. (Toim.), Mikä meitä liikuttaa: motivaatiopsykologian perusteet. (s.54-66). PS-Kustannus

- Nurmi, J-E., (2014) Nuoruuden haasteet. Teoksessa S. Määttä, L. Kiiveri, & L. Kairaluoma (toim.), Otetta opintoihin (s. 16–21). Niilo Mäki insituutti.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen P., Pulkkinen, P. & Ruoppila, I. (2015) Ihmisen psykologinen kehitys. (5. Uud. P.). PS-kustannus.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2024). TUVVA-koulutuksen toimivuutta koskeva selvitys on käynnistynyt. Saatavilla 24.3.2024 <https://okm.fi/-/tuva-koulutuksen-toimivuutat-koskeva-selvitys-on-kaynnistynyt>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.-a). Oppivelvollisuuden laajentaminen. Saatavilla 20.11.2022 <https://okm.fi/oppivelvollisuuden-laajentaminen>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.-b). Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus. Saatavilla 24.3.2024 <https://okm.fi/tuva>
- Opetushallitus. (2021) Luupin alla: Oppivelvollisuus kestää Euroopassa keskimäärin 10 vuotta. Saatavilla 15.1.2023 <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2021/luupin-alla-oppivelvollisuus-kesta-euroopassa-keskimaarin-10-vuotta>
- Opetushallitus. (2022-a). Perustietoa oppivelvollisuuden laajentamisesta. Saatavilla 14.1.2023. <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/perustietoa-oppivelvollisuuden-laajentamisesta>
- Opetushallitus. (2022.-b). Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVVA)? <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva>
- Opetushallitus. (2023). TUVVA-koulutuksessa aloitti syyslukukaudella runsaat 8000 Opiskelijaa. Saatavilla 20.4.2024 <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/tuva-koulutuksessa-aloitti-syyslukukaudella-runsaat-8-000-opiskelijaa>
- Opintopolku. (i.a.) Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVVA). Saatavilla 15.1.2023 <https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000002055>
- Pintrich, P. & Schunk, D. (2002) Motivation in education. Theory, research and applications. 2nd Edition. Merill Prentice Hall.
- Postareff, L., Hailikari, T., Virtanen, V. & Lindblom-Ylänne S. (2022) Opiskelutaidot pohjana hyvinvoinnille ja jatkuvalle oppimiselle.

- Teoksessa Kunttu, K., Komulainen, A., Kosola, S., Seilo, N & Värynen T. (Toim.), *Opiskeluterveys*. (s.40-43)
- Ruohotie, P. (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Business Edita
- Salmela-Aro, K. (2011) Mikä nuoria liikuttaa? Uupumuksesta intoon. *Tieteessä tapahtuu*, 29 (4-5) Saatavilla 18.3.2024. <https://journal.fi/tt/article/view/4246/3960>
- Salmela-Aro, K. (2018). *Motivaatio ja oppiminen kulkevat käsi kädessä*. Teoksessa Salmela-Aro K. (Toim.), *Motivaatio ja oppiminen*. (s.9-22). PS-kustannus.
- Salmela-Aro, K. (2018). *Kouluinto ja koulu-uupumus*. Teoksessa Salmela-Aro K. (Toim.), *Motivaatio ja oppiminen*. (s.25-45). PS-kustannus.
- Salmela-Aro, K. & Nurmi, J-E. (2017). *Henkilökohtaiset tavoitteet, hyvinvointi ja elämänkulku*. Teoksessa Salmela-Aro, K & Nurmi, J-E. (Toim.), *Mikä meitä liikuttaa: motivaatiopsykologian perusteet*. (s.32-42). PS-kustannus.
- Salonsaari, M-E. & Aunola U. (2017) *Valmasta vauhtia – Tilannekatsaus ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen (Valma) toimeenpanosta ja vaikuttavuudesta syksyllä 2016*. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2017:8. Saatavilla 20.4.2024 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/valmasta_vauhtia.pdf
- Shunk, D.H. & Meece, J.L. (2006). *Self-efficacy development in adolescence*. Teoksessa F. Pajares & T.Urdan (toim.), *Self-efficacy beliefs of adolescents* (s.71-97). IAP- information Age Publishing, Inc.
- StadinAO. (i.a.). *Opiskelijan omat sivut. Yhteiset tutkinnon osat, YTO*. Saatavilla 14.3.2023. <https://stadinao.fi/opiskelijan-omat-sivut/yto-opinnot/>
- Suomen Diakoniaopisto. (i.a.). *Tietoa Suomen Diakoniaopistosta*. Saatavilla 14.1.2024. <https://sdo.fi/tietoa-suomen-diakoniaopistosta/>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (2023). *Tilastoraportti 48/2023*. Saatavilla 8.1.2024. *Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2023* (julkari.fi).
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos.(2022). *Nuorten syrjäytymisen ehkäisy*. Saatavilla 15.1.2022. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja->

perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjajytymisen-
ehkaisy#syrjajytymisen

Tietosuojavaltuutetun toimisto (i.a.). Henkilötietojen minimointi tieteellisessä tutkimuksessa. Saatavilla 19.3.2024.

<https://tietosuoja.fi/henkilotietojen-minimointi-tieteellisessa-tutkimuksessa>

Tilastokeskus. (i.a.) Tietoa tilastoista. Käsitteet. Nivelvaiheen koulutus.

Saatavilla 20.4.2024 [Nivelvaiheen koulutus | Käsitteet | Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)

Tilastokeskus. (2023) Tilastotieto. Julkaisut. Koulutukseen hakeutuminen.

Peruskoulun 9.luokan päättäneistä toisen asteen koulutuksissa jatkoi 49 % vuonna 2022.

<https://www.stat.fi/julkaisu/cl8cvm9et90ba09w27xqclksi>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa (tenk.fi)

Vasalampi, K. (2017). Itsemääräämisteoria. Teoksessa K. Salmela, & E. Nurmi (toim.), Mikä meitä liikuttaa: motivaatiopsykologian perusteet (s 54–65). (3. uud. P.). PS-kustannus.

Vuori, J. (i.a.) Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla 12.5.2023.

Väyrynen (toim.), Opiskeluterveys (2.p., s.13-15). Oy Duodecim.

Witting, M. (28.5.2021) Lukio, amis vai pelkkä peruskoulu? - Peruskoulun jälkeisillä valinnoilla on kauaskantoiset vaikutukset.

<https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2021/lukio-amis-vai-pelkka->

peruskoulu-perusopetuksen-jalkeisilla-valinnoilla-on-usein-
kauaskantoiset-vaikutukset/

YTHS. (2022). Palvelut. Opiskeluyhteisötyö. Opiskelukyky. Saatavilla 13.3.

2024. <https://www.yths.fi/palvelut/opiskeluyhteisotyo/opiskelukyky/>

LIITTEET

LIITE 1. Haastattelukysymykset

Pohjustus

1. Kerro hieman itsestäsi (Ikä, asuinpaikka, koulutuspaikka)
2. Miten opintosi sujuivat yläkoulussa?
3. Oletko tarvinnut aikaisempien opintojesi aikana tukea opinnoissa? (esim. pienryhmä-/ erityisopetusta?)
4. Oliko TUVA sinun ensisijainen hakutoiveesi? Jos ei, niin miten päädyit TUVA-koulutukseen?
5. Mitä/ mihin haluaisit päästä opiskelemaan ensi syksynä?

TUVA-koulutus kokemukset

1. Millaista TUVA-koulutuksessa on ollut?
2. Onko kouluun mielestäsi kiva tulla? Miksi on/ei ole?
3. Onko koulutus ollut sellaista kuin ajattelit? Millä tavoin? Mikä on ollut erilaista?
4. Millä tavalla TUVA- koulutus on vaikuttanut tulevaisuuden suunnitelmiisi?
5. Kertoisitko, millaiset asiat ovat olleet TUVA-koulutuksessa mielestäsi hyviä juttuja? Mitä hyvää TUVA on antanut sinulle? Mikä on ollut huonoa?

Motivaatio TUVA-koulutuksessa opiskeluun

1. Mikä saa sinut lähtemään aamuisin kouluun?
2. Onko sinun helppo aamuisin herätä ja lähteä kouluun? jos ei, miksi ei?
3. Mitkä asiat innostavat sinua TUVA-opintoihin ja opiskeluun?
4. Mitkä asiat voisivat lisätä innostustasi opintoihin?
5. Miten sinua on kannustettu opiskeluissa?
6. Onko kiinnostuksesi opiskeluun laskenut tai noussut opintojen alusta? Mikä siihen on vaikuttanut?

LIITE 2. Huoltajien tiedote

Hei Huoltaja,

Huolettavasi on ilmoittanut myöntymyksensä osallistua opinnäytetyön tutkimukseen. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista, eikä tutkimukseen osallistuminen vaikuta nuoren TUVA-opintoihin. Nuori voi keskeyttää osallistumisensa tai peruuttaa suostumuksensa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa.

Suoritan YAMK-tutkintoa Diakonia Ammattikorkeakoulussa ja teen tällä hetkellä opinnäytetyötäni yhteistyössä Suomen Diakoniaopiston kanssa. Opinnäytetyöni tavoitteena on saada tietoa uudesta nivelvaiheen koulutusmuodosta, nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, millaisia kokemuksia nuorilla on TUVA-koulutuksesta ja mitkä tekijät motivoivat nuoria koulutukseen.

Tässä opinnäytetyössä käytetään tutkimusmenetelmänä laadullista tutkimusta ja opinnäytetyön aineiston keruu toteutetaan puolistukturoituna teemahaastatteluna. Haastattelut pidetään kevään 2023 aikana. Haastattelut toteutetaan opiskelijan oman opiskelupäivän aikana. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön mukaisesti ja tutkimuksella on Suomen Diakoniaopiston tutkimuslupa. Tulosten raportoinnissa käytetään otteita tekstimuotoisena haastatteluaineistosta. Raportointi tehdään niin, ettei yksittäisiä haastateltavia voida tunnistaa.

Olethan minuun rohkeasti yhteydessä opinnäytetyöhön ja tutkimukseen liittyvissä kysymyksissä.

Aurinkoista kevään odotusta,

TUVA-koulutuksen työ- ja opiskelupalmentaja

Ilona Markkanen